

ABONAMENTUL:
Pe un an . . . 28 — Cor.
Pe jumătate an 14 — „
Pe 3 luni . . . 7 — „
Pe o lună . . . 2 40 „

Pentru România și străinătate:
Pe un an. . . 40 — franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și **ADMINISTRAȚIA:**
Strada Zrinyi N-rul 1/a.

INSERTIUNILE
se primesc la administrație.

Mulțămite publice și Loc deschis costă șirul 20 fil.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

Atentatele.

La intervale de două zile, de două ori a răsunat arma ucigătoare, îndreptată împotriva a două persoane, cari, în împrejurări deosebite, ocupă două culmi ale puterii publice.

Desaprobând, cu energie procedarea celor doi oameni care s'au simțit în drept să răpească viața unor semeni ai lor, să ne fie permis totuși, a face oarecare reflecții asupra acestor cazuri...

Ce i-a împins pe acești oameni la această grozavă faptă?

De unde această diabolică pornire de a nimici existența unui om care nu ți-a greșit cu nimica personal?

Căci doar o moarte de om nu e lucru mic. Nu e lucru mic să ai pe conștiință cumpulita greutate a unui cadavru.

De unde dar acest trist curaj?

Nebuni, nervoși, anormali, degenerați se va zice.

Foarte bine, dar de ce această nervozitate tocmai acum, când unul dintre cei doi țintii de arma ucigașe, a violat constituția, iar celălalt a sfărâmat libertatea unui popor, în scop de ai sugruma aspirațiile?

Cu asemenea răspunsuri se pot mulțumi cei care închid ochii de bună voie, dar noi trebuie să încercăm o explicație. Iar a explica un asemenea lucru nu înseamnă a-l scuza și al aproba ci înseamnă a contribui în viitor la prevenirea lui și a

catastrofelor și mai mari al căror povestitor este întotdeauna un asemenea act.

De mii de ani, de când omenirea trăiește în societăți organizate, glasul experienței strigă tiranilor și oligarhilor care cred că-și pot bate joc de viața popoarelor și a cetățenilor.

Nu întemiați domniavoastră numai pe forță; nu nesocotiți dreptatea popoarelor voastre! Să nu credeți că dacă vă astupați urechile și nu auziți vuetul nemulțumirii generale care urlă sub picioarele voastre, a-ți suprimat existența și puterea ei năprasnică!

Dar, lucru fatal și de necrezut, de mii de ani dominațiunile neligiuite urmează aceeași cale a perzării. Tocmai când primejdia e mai mare, ele nesocotesc primejdia. Iși astupă auzul în fața glasului implacabil al fatalității lucrurilor omenesti.

Cetese istoria, văd pildă după pildă de prăbușire a tuturor acelor care au violentat simțimintele și credințele societăților și ale neamurilor. Și nu se gândesc nebulii la ei însiși. Li-se pare că nu despre ei e vorba.

Intocmai ca nebunul care pretindea a scoate dinții oamenilor, crezând, că prin aceasta le va peri pofta de a mânca, tot astfel dâșii cred că suprimă nemulțumirea, înlăturând posibilitățile ei de manifestare.

Dar în timp ce ei sporesc măsurile draconice, în timp ce închizițiunea se întinde tot mai neînfrântă oprind mișcările politice și libera manifestare a gândirii, în masa profundă a societății și a neamurilor

înăbușite tot mai mult germinează, se dezvoltă, crește furtuna a cărei explozie mătură din temelie nelegiuirea. Ei bine, această furtună își are și ea semnele ei de prevestire. În imensitatea codrului unui neam, nu toți arborii sunt la fel.

Nu toate elementele au aceeași sensibilitate.

Neamul nostru românesc nu prea cunoaște individualități de acestea cu nervozitate specială care să păsească izolat la asemenea acte.

Prin originea sa romană care i-a dat drept moștenire toată cumpănirea ce caracteriza pe strămoșii noștri, ca și prin traiul său care s'a scurs timp de mii de ani pe brazda ogorului său, poporul român a căpătat acea disciplină sufletească, a tăriei în durere, care-i permite să rabde în proporții necunoscute de alte neamuri.

Desprinsă de curând din tulpina țărănească toate elementele neamului nostru sunt stăpânite de același ritm sufletec cred că-și pot bate joc de viața popoarelor

Dar nu toate neamurile sunt la fel cu cel românesc.

Iată că la alte popoare, din miloane de suflete se găsesc unele cu o nervozitate mai mare, cu o sensibilitate mai puternică, în care impresiile răsună cu mult mai puternic și în care voința de a reacționa prin căi de fapt se pune imediat în mișcare.

Nebuni, nervoși, degenerați?

Se poate. Dar ei sunt în acelș timp și semnele prevestitoare ale vulcanului ce clocotește.

Iată de pildă pe acest nenorocit de re-

Banii Satanei

— Novelă. —

De Horia Petra-Petrescu.

(Continuare și fine.)

Ce mai alai minunat a apucat să primească pe trimisul mitropolitului la sfințire! Când s'a coborât trimisul din trenul, care-l aducea, au răsunat văile de treascuri; călăreții voinicii, aleși pe sprinceană, îmbrăcați în haine de sărbătoare, curate, cu năfrâmi la capetele cailor și cu steaguri răzimate de cărmbii cizmelor, au început să strige un „vivat!” de clocotea văzduhul.

Trimisul metropolitului, asesorul, era foarte mulțumit. Când a trecut pe sub arcul de triumf, dela capul satului, a agrăit din nou pe părintele de lângă dânsul, din trăsură: „Părinte, îmi pare bine că am venit. Ai poporeni, mai mare dragul. Rar sat cu atâta dragoste față de neam și de biserică, ca al d-tale!”

Părintele Ieronim și-a dus mâna la piept și s'a aplecat smerit, în urechi însă îi rîdea cineva cu o poftă drăcească: „Auzi, părinte?! Se potrivește lauda asta pentru sfinția ta?”

Casa primitoare a părintelui era plină de oaspeți. Acolo a descălecat și trimisul. I-au ieșit înainte cocoana preoteasă, care-și făcuse o roche de mătasă anume pentru ziua aceasta însemnată, apoi cele două fetițe ale părintelui, cu flori în mână și cu pantlăci roșii în cozile lor date pe spate.

Seara a fost retragere de torte” — după planul unui student din sat. Au adunat din toate părțile rășină și au dat foc făcliiilor pe dinaintea casei parohiale. Era o fumărie, de te umpleai ca vai de lume, dar în întunerecul nopții se vedeau frumoș limbile de foc, cari ardeau de par'că ar fi fost de față la pogorîrea duhului sfânt.

Trimisul metropolitului era om de inimă. A primit sărbătorirea asta cu cea mai mare bunăvoință, cu toate că a fost silit să se curețe de zece ori pe urma ei.

La cină, când era în fruntea mesii, a întrebat — în treacăt — cine este deputatul cercului.

Părintele Ieronim s'a grăbit să-i răspundă încurcat.

— „A! La d-voastră e dușmanul nostru cel mai mare?”

Un ghimpe în inima părintelui Ieronim.

— „Dușmanul cel mai mare? De ce?”

— „Nu cetiți gazetele?”

— „Ba da!”

— „Atunci știți cine e el?”

„Taci inimă, taci”, își zise părintele. „Nu mai întreba, nu mai știrici!”

Voia să-și smulgă cu toată puterea din suflet amintirea când a stat între patru ochi cu deputatul, de care era vorba. Și nu putea. Toată noaptea, după ce s'au dus toți la odihnă, îi venia înainte clipa, în care i-a întins în mână banii, ba când a subscris chiar el, părintele, o declarație că-și dă votul său și al sătenilor dacă biserica are să primească 600 de fiorini. Vedea pe samsarii,

cum îi dau târcoale, le cetea în ochi ticăloșia, și cetea în ochii viitorului deputat mai cu seama gândul: „Popă valah, care-și vinde neamul pentru bani!”

Privirea aceasta îl rodea mai mult la inimă, acum, când era în preseara sfințirii.

A ingenunchiat în fața altarului celui nou, în fața iconostasului curățel, scilicet de poleiul auriturilor și și-a plecat părintele Ieronim capul cărunț și a început să se roage. Din tot sufletul, cu toate puterile peste cari mai era el stăpân. Vinele gâtului îi svâncneau, mâinile și-le strîngea, implântându-și unghiile în podul palmelor.

Întreba mereu în sine:

— „Am păcătuit Doamne? Am păcătuit?”

Ce mai bucurie ar fi trebuit să fie în inima părintelui Ieronim acum! Părintele din satul vecin, părintele Ioanichie, i-a povestit simțământul, când a sfințit el biserica satului său, cum s'a aruncat în genunchi cu lacrimi în ochi, în fața icoanelor din biserica nouă a satului și cum a isbucnit: „Mulțămescuți Ție Doamne, că m'ai făcut să văd și ziua de astăzi!”

Pentru părintele Ieronim însă...

A, câtă lume e în biserica împodobită cu verdeață, pe pereți și pe jos! Copilașii au rosfirat iarba pe podele și flori pe la icoane, ruji mari, roșii și albe. În podișor unde cântă corul de plugari, condus de învățătorul din sat, sunt păstrate coșuri cu flori din oraș, pe cari o să le arunce la

negat: Cuvaj. A suprimat dreptul de întrunire, a suprimat dreptul de liberă exprimare a cugetării. A împedecat cu poliția orice mișcare de manifestare a aspirațiilor naționale.

Acum e liniște în Croația și-a zis.

Dar liniște în sufletul poporului croat nu este. Acolo mocnește focul. Ce e de mirat dacă unul mai slab de răbdare, a ridicat arma ucigașe spre a-i arăta că regimul de oprimare nu a suprimat ci a mărit revolta în suflete?

Acest fapt nu este inexplicabil și inexplicabilă ar fi orbirea lui Cuvaj și a guvernului maghiar dacă și după acest semn prevestitor se va încăpățina să creadă în eficacitatea regimului de teroare, care de parte de a calma exaltează spiritele.

Mai greu de înțeles din aceste două atentate este desigur acela a lui Kovács.

Ce a voit Tisza cu ai lui și ce voiește partidul lui Kovács? Și unii și alții luptă pentru interesele oligarhiei șoviniste. În sprijinirea acestor interese însă Tisza, trecând peste ambițiunea unei fracțiuni oligarhice, a crezut că poate întrebuița și față de o parte a oligarhiei, procedee primite până acum cu pasivitate de naționalități.

Că o asemenea ambițiune călcată să poată fanatiza pe un om, pe un deputat, pe un legislator, până într'atâta încât acesta să ridice arma ucigașe, este desigur greu de înțeles din partea noastră.

Totuși trebuie să ne gândim că ceea ce ne pare mic lucru nouă, care suntem obișnuți cu toate brutalitățile, nu pare tot așa unei clase obișnuite să facă toate abuzurile dar care nu a simțit nici odată prin sine efectul unor asemenea procedee.

Este dar și aici în actul izolat al acestui Kovács, o scăpărare a surexcitării care pâlpăie într'un anume mediu social.

Că persoana care a făcut acest act, este un jidan, are, și acest fapt, semnificația lui adâncă asupra căruia patrioții maghiari trebuie să mediteze. Vor afla poate, în ce măsură sufletul propriu maghiar a

contribuit la toate aceste turburări și în ce măsură se datoresc pseudo-maghiarilor.

În tot cazul, cei chemați, din aceste două atentate, pot aprecia până în ce punct liniștea forțată a naționalităților și a anumitor sfere sociale este o realitate.

Aceasta le va folosi, spre a preîntâmpina alte evenimente și mai mari care se pot ocoli numai prin înțelegerea și satisfacerea stărilor sufletești din care iau naștere iar nu prin negarea și împedecarea brutală a manifestării lor.

O nouă triplă-alianță. Într'un articol trecut am vorbit despre posibilitatea unei alianțe franco-engleze și despre transformarea triplei-înțelegeri a Franței, Angliei și Rusiei într'o triplă-alianță. Presa engleză a discutat chestiunea cu un deosebit interes, căci Anglia pare a fi promotoarea acestei tendințe.

O știre din Petersburg anunță acum că în cercurile diplomatice de acolo se afirmă că întâlnirea apropiată a Țarului Nicolae II cu regele Gheorghe V al Angliei este în legătură cu proiectul unei alianțe formale între Rusia, Franța și Anglia. Se așteaptă ca această nouă triplă-alianță să devină în curând o realitate.

Este de prisos să mai insistăm asupra importanței acestui eveniment, dacă el se confirmă. Echilibrul european se va schimba atunci în mod simțitor în defavoarea Germaniei, care este conducătoarea actualei triple-alianțe a puterilor din centrul Europei.

Congresul partidului autonom. Vineri și Sâmbătă și-a ținut partidul croat autonom al 3-lea congres în capitala Bosniei, Serajevo. La început era vorba de desbaterile să aibă caracter public, însă guvernul provincial al Bosniei n'a concess decât o consfătuire în cerc intim, fără participarea publicului ceea ce ar fi putut da ansă la tulburări. Croația a fost reprezentată prin 9 delegați în frunte cu Mile Starcević, Ștefan Zagorac și Alexandru Horvat. Dalmația a participat prin 3 delegați, iar Bosnia prin 5. A produs oarecari nedumeriri absența delegaților din Istria, care la congresul trecut ținut în Agram a fost reprezentată prin 8 membri ai partidului autonom.

Rezultatul consfăturilor se ține în cel mai strict secret, membrii congresului și-au dat cuvântul de onoare că vor păstra cea mai mare discreție. Punctul cel mai însemnat al acestui congres a fost fuziunea celor două fracțiuni bos-

niaco-croate, a așa numitelor Zaidinca și Udruuga. După o discuție agitată s'a ajuns la rezultat favorabil, divergențele au fost aplanate și noul partid, unitar acum, a primit numele „Partidul croat autonom pentru teritoriul Bosniei și Herțegovinei”. Zaidnița va rămânea și mai de parte, însă numai ca o grupare sau societate curat culturală, iar directiva o va primi dela conducerea partidului. Președinte al partidului autonom astfel unificat a fost ales episcopul primat Stadler, care a dat Sâmbătă seara un mare banchet în onoarea membrilor congresului.

Marile serbări din Iași.

Iași, 27 Mai (9 Iunie).

Mulțimea de oaspeți.

În ultimele trei zile și mai ales ieri trenurile au adus în Iași o neînchipuit de mare mulțime de oaspeți. A fost o adevărată revărsare pe care orașul nostru o susține cu un eroism epopeic.

Nu există județ din țară, nu există categorie socială, nu sunt instituții și felurite societăți, cari să nu-și aibă reprezentanții lor în aceste zile de mare sărbătoare în Iași. Provinciile subjugate sunt de asemeni reprezentate mai ales prin tineret universitar, preoți și profesori. Macedonia e reprezentată prin protosincelul Foțiu Balamace și d. Epaminonda Balamace, veniți din partea societății „Deșteptarea” din Corița și din partea societății de cultură macedo-română din București, împreună cu d-nii: Valaori și G. Murnu, profesori universitari. Ardealul e reprezentat prin câțiva profesori, a căror nume regret că le-am pierdut din memorie, din Brașov și Sibiu. Din Viena, din partea soc. academice „România Jună” și a coloniei române, au sosit încă de acum trei zile d-nii Marmeliuc și Ionel Rădulescu. Au adus cu dumnecilor o prea frumoasă coroană, care, expusă în vitrina Centrului studentesc, a fost obiectul admirației tuturor cari au văzut-o. Artistică panglică, cu minunatul desen al domnului arhitect Cezar Popovici, va fi desprinsă de pe coroana de pin natural și dăruită muzeului general al Moldovei din Iași, unde va fi păstrată ca o veșnică amintire, concretizând puternic sentimentul de solidaritate națională a inimioșilor români din Viena.

Au venit oaspeți și chiar și astăzi vin mereu. Deși pe lângă cele normale, au fost zilnic nenumărate trenuri speciale, totuși călătorii se plâng de oboselile drumului, din cauza aglomerației cum rar a mai fost de văzut.

Printre personajele de seamă sosite în Iași

intrare și la ieșire peste capetele oaspeților — la porunca „domnișorului”, a studentului — coriștii. Praporii noi, daniți făcute de curind, le țin mândri câțiva flăcăi chipeși. Maica Domnului privește de pe un prapor și Mântuitorul de pe altul, ridicându-se spre părintele Ieronim în sbor din groapă.

...Ce e șoapta dela stânga, de lângă strana crâșnicului?

A auzit bine? „Banii Satanei?” Se uită părintele, ca și când n'ar lua bine seama, în partea aceea. Gânduri numai, lipsite de teme! E doară tocmai crâșnicul, ol, Ghiță al Tomii, cu care a pus banii în libel, la bancă, după alegeri.

Se ridică părintele Ieronim în stat. Ce se mai gândește la lucruri de alea?! Ce-a fost, a trecut!

Nu, nu, nu, nu... Uite, uite privire! Ce să însemne asta? Parcă l'ar pecetlui cineva cu fier roșu pe frunte!... Aăăă!... El a vrut binele bisericii doară! Bani afurisiți?!...

„Taica părinte” îi vine în minte. Mormântul lui e departe... N'are să mai dea pe acolo... Ba are să dea. Are să cetească de sufletul mortului și are să îl împace...

— „Osana, Osana, Osana întru cel de sus!” Corul plugarilor cântă.

Părintele Ieronim își pleacă capul adânc înaintea tronului metropolitului, unde stă trimisul. Acesta îi dă binecuvântarea arhierască.

Părintelui îi năvălesc lacrimi în ochi. ...Vai, cum și-a iubit el poporul! Cum și l-a iubit! De ce să nu fie vrednic acuma să aibă inima liniștită?

Se uită la catapiteasmă... Parcă i-a șoptit cineva că ar sta scris pe ea „600 de fiorini”. Minciună, da, minciună! S'ar fi apărut, cu ultima răsuflare.

...Și acum, după ce a dus până în capăt cu chin cu vai, întovărășit de alții, părintele Ieronim, întregă slujba bisericească, lungă și obositoare la prilejuri de acestea pentru un moșneag cum se simțeste în ziua de azi, mai cu seamă, se suie în amvon trimisul.

Părintele Ieronim se razimă de altar, în odăjdiiile-i de sărbătoare, cu batista la gură, obosit.

Fumul de tămâie se respiră prin biserică din cădelnița de pe pristol. A cădit prea mult, e prea mult fum de tămâie în biserică... Aierul e înăbușitor... Cald... Câțiva țărani bătrâni se sprijinesc de toiegele lor înalte și se dau lenei, așa, cu ochii pe jumătate închiși. Prin mustețe și-au dus vre-o câteva firicele de tămâiță, ca să aibă ce miroși. Fetele tinere și-au făcut cu coatele loc în podișor, să audă mai bine ce spune trimisul „vlădichii...”

Acesta începe încet și rar, ca să l' audă toți.

— „Iubiți poporeni! Când am venit în satul d-voastră am știut că vin la niște oameni, cari au în frunte pe părintele, pe veneratul d-voastră paroh...”

Cine a strigat din mulțime: „Nu-i adevărat!”? Părintele Ieronim își încoardă privirea, să vadă pe cel care i-a pângărit cinstea... Cum? Numai el a auzit? Nu se mișcă nimeni? — N'a strigat nimeni! — Atunci e bine! — O știe nu-

mai el: numai sufletul lui știe că are o pată mare, urită, grețoasă...

— „...Când privesc la biserica asta a d-v.”, urmează trimisul „vlădichii”, „mi-se umple inima de bucurie. Fiecare cărămidă este o dovadă de cinstea și dragostea d-voastră de neam...”

— „Hăhăhăhăhăhă!”, ride cineva cu hohot în fund.

— „Tăcere!” strigă părintele Ieronim din amvon. Toți se întorc spre el.

„Ce are părintele?”, se întrebă fiecare, căci domnește liniștea cea mai desăvârșită în biserică. Să se încumete cineva să vorbească la un praznic atât de mare, când ține predica oaspele satului?!

— „Fiecare cărămidă e o dovadă”, urmează trimisul, „că ați muncit, că ați adunat, că ați adus prinos de cinstea curată Dumnezeului nostru, căruia Vă închinați și voi...”

Boabe mari de sudoare apar pe fruntea părintelui Ieronim. ...De ce s'a suit pe amvon bătrînul cu părul alb ca neaua, cu crucea în mână? Ce caută el acolo? Cine l-a poftit să vorbească? Și ce spune?

— „Oameni buni! E minciună, minciună! În temelile bisericii astoia stau ascunși banii lui Iuda. Satana, da, Satana și-a înfipt ghiarele și vrea să ne strângă de gât! Il vedeți? Satana! Aripelă lui și le întinde deasupra noastră, scrișnitul dinților lui îl auzim, fața lui scârboasă rinjește fericită... fraților, fraților, banii Satanei nu pot aduce zi de mângăere unei biserici românești!...”

...Cum stau oamenii și privesc speriați!... Cum

jocuri de apă. În piață e pavilionul oficial, frumos decorat și o mare tribună pentru public.

Ordinea e menținută de toți polițiștii și jandarmii din Iași, plus câteva sute de agenți aduși din București.

Sosirea AA. LL. Regale și Te-Deum-ul.

Cât se poate de frumos împodobit peronul gării era înțesat de lume aleasă. Sosirea trenului a fost salutată cu urale și înțonarea Imnului regal de către muzica militară. După ce primarul orașului i-a urat bună sosire, reprezentându-i tradiționala tavă cu pâine și sare, au urmat prezentările. M. S. Regele și Principii Ferdinand și Carol s'au apropiat și de grupul studenților, cari le-au făcut o măreață manifestație de dragoste.

Prin străzile înțesate de lume, care făcea neconținut ovațiuni, automobilele regale și trăirile oficiale, și-au făcut cu mare greutate loc până la Mitropolie, unde I. P. S. Sa Mitropolitii Konon și Pimen, asistați de episcopii Nicodim, Teodosie, Nifon și un foarte numeros cler, au oficiat un serviciu religios.

Același cald entuziasm s'a manifestat față de A. A. L. L. Regale și la întoarcerea dela Mitropolie în Piața Unirii. M. Sa și Principii răspundeau foarte bucușori la aceste ovațiuni.

În pavilionul oficial au luat loc, în mijloc A. A. L. L. Regale și notabilitățile, în aripa stângă membrii familiilor Cuza, Krețulescu, Kogălniceanu, Alecsandri și general Florescu, iar în dreapta invitații din înalta societate.

Se face un serviciu religios pentru sfințirea statuii după care I. P. S. S. Mitropolitul Pimen al Moldovei rostește următoarea rugăciune;

Doamne Dumnezeu nostru, Impăratul Impăraților și Domnul Domnilor. Căci Tu ai făcut pe om, din care ai întemeiat neamul omenesc și cu înțelepciunea Ta conduci popoarele prin aleșii Tăi spre a face voia Ta, pentru fericirea lor. Auzi-ne pe noi cei ce ne-am adunat azi în jurul chipului acesta, care s'a ridicat de poporul român pentru pomenirea fostului domnitor Alexandru Ioan Cuza, deasupra capului căruia Tu ai împletit cunună Unirei de veci a celor două țări surori de o credință și de un neam, în o Românie cu nume mare. Și precum în vremea veche ai poruncit să se așeze semn de piatră spre aducerea aminte pentru faptele săvârșite întru numele Tău de conducătorii poporului ales, așa și acum binevoește rugăm-te Ție, a întări chipul acesta, ca să stea neclintit și să fie vecinică pomenire pentru Voevodul Unirei și a faptelor lui, care le-ai săvârșit prin pronia Ta spre folosul țării și spre salva Ta în veci amin.

După terminarea sfințirii și desvălirei statuei încep cuvântările persoanelor oficiale:

Cuvântarea mitropolitului Pimen.

Sire,

Altețe Regale,

Domnilor și Doamnelor.

Recunoștința este expresiunea simțământului datoriei.

Acest simțământ se ridică uneori până la virtute.

Un popor ca și un om, cu atât e mai pătruns de simțământul recunoștinței față de conducătorii și binefăcătorii lui, cu atât are sorti a deveni un popor cu nume mare, — un popor puternic.

În deosebi recunoștința către acei oameni, în persoana cărora se întrupează ființa și aspirațiunile unui neam devine cu atât mai mare cu cât grija și viața acestora sunt consa-

crate pentru atingerea idealului sfânt al poporului ce-l conduc.

De acest simțământ lumea a fost totdeauna pătrunsă și manifestarea recunoștinței s'a arătat prin diferite forme.

Și noi ne-am adunat aici să sărbătorim manifestarea simțământului de recunoștință, de datorie pentru fostul Domnitor Alexandru Ioan Cuza.

Sire,

Sărbătoarea de azi e cu atât mai măreață, manifestarea simțământului de recunoștință mai covârșitoare cu cât Maiestatea Voastră — iubitul nostru Suveran — ați binevoit a veni la Iași și a fi în fruntea noastră însoțit de A. A. L. L. Regale Principele Ferdinand moștenitorul tronului și Principele Carol al României ca împreună să salutăm chipul lui Cuza Vodă turnat în această bucată de bronz.

Prinosul acesta adus lui Cuza Vodă se cuvine, căci el a fost sufletul faptelor mari săvârșite în timpul domniei lui care au fost ca o pregătire pentru noua organizare a statului român, făptuită prin înțeleapta conducere și probată vitejește a Majestații-Voastre.

Dnul Grigorie Ghica Deleni unul dintre fruntașii țării noastre, a luat inițiativa de a se ridica acest monument.

Domniei Sale deci i-se cuvine de drept marea cinste de a fi cel dintâi vorbitor la această sărbătoare.

Cuvântarea d-lui Gr. Ghica-Deleni.

Majestate, Altețe Regale,

I. P. S. Mitropolit,

Onorată Adunare,

Popoarele înțelepte și în deosebi cele latine și-au scris totdeauna, singure, istoria lor prin monumente neperitoare.

Astăzi și poporul român, prin inaugurarea acestui falnic monument, scrie în bronz una din cele mai frumoase pagini ale istoriei sale moderne glorificând pe marele domnitor Cuza-Vodă.

Majestate,

Prin acest monument slăvim pe alesul poporului român a cărui amintire trebuie să rămână pururea în inima noastră a tuturor.

Prin monumentul acesta aducem prinosul de recunoștință generațiunilor cari au întemeiat unirea.

Cu această ocazie să nu uităm recunoștința ce datorăm Impăratului Napoleon al III-lea pentru sprijinul ce a dat românilor ajutându-i să și realizeze idealurile lor.

Acest monument este expresiunea recunoștinței noastre nemărginite pentru Cuza-Vodă, căci în El s'au încarnat toate ideile generațiunii trecute îndeplinite cu credință ca de un adevărat erou al istoriei noastre.

Prin legea rurală dela 1864 a limpezit o mare chestie socială punând ordine acolo unde domnia confuziunea.

Pe tărîmul național Cuza-Vodă a eucerit moșiile înstrăinate la călugării greci reintregind astfel patrimoniul național și lărgind câmpul împroprietăririi în folosul sătenilor.

Cităm aceste două mari izbânzi ale domniei lui Cuza-Vodă, căci nu putem să amintim aici toate faptele Lui însemnate în toate ramurile activității Sale; în biserică, în învățământ, în armată, în justiție, în administrație, ca și în politica externă, a fost un măndru și mare român.

Și acum la sfârșitul cuvântării mele, suntem dator să exprimăm toată recunoștința noastră M. S. Regelui Carol I și A. A. L. L. Principilor Ferdinand și Carol, pentru că au binevoit a veni în mijlocul eșenilor să illustreze această sărbătoare

națională, răsplătind cu prezența Lor sacrificiile făcute de orașul Iașilor în interesul Patriei.

Fie-mi permis încă să mulțănesc din toată inima bunilor mei camarazi, cari m'au ajutat cu statornicie în curs de opt ani să isbutesc a realiza acest măreț monument, expresiunea recunoștinței publice, a poporului român.

Mulțănesc asemenea ilustrului maestru, sculptorului Romanelli, care și-a pus tot desinteresatul său talent în executarea acestei opere de artă și a isbutit să ne redea înfățișarea măndră și fidelă a lui Cuza-Vodă.

Mă adresez în fine domniei voastre domnule Primar și vă rog să primiți monumentul nostru și să'l păstrați cu venerațiune pentru cinstea orașului de unde au pornit cele mai mari idei și unde s'au născut toate simțemintele de abnegațiune și de sacrificii pentru cauza națională.

Isprăvind d. Ghica Deleni discursul, după dorința M. S. Regelui, statuia e desvălită de către d. Teodor Rosetti.

Desvălirea a fost salutată cu un ropot de urale și aplauze, al căror semnal l-a dat însuși M. S. Regele.

Cuvântarea d-lui Gh. Botez.

primarul orașului Iași.

Sire,

Ca primar al Iașului, fosta capitală a Moldovei, a doua capitală a M. V., cer augusta voie să aduc în numele ieșenilor prinosul de dragoste credincioasă pentru Iubitul Suveran al cărui înalt suflet în fiecă dată solemnă s'a bucurat cu bucuriile noastre și a suferit de durerea poporului Său.

Și astăzi, când tot un moment solemn poate cel mai solemn din sdruncinata viață a poporului român ne întrunește pe toți de aproape și de departe spre a sărbători un erou al neamului, Voi, Majestate, tot în mijlocul poporului sunteți și înalte Voastră prezență va rămânea adânc săpată în sufletele românești și vor fi pilda înțeleaptă în lungul vremurilor ce vor curge.

Sire,

S'a scurs mai bine de jumătate de secol de când cetățenii Iașului sărbătoriau în doita alegere a colonelului Alexandru Ioan Cuza, cel sortit să fie ultimul Domn al Moldovei și primul Domn al României una singură și nedespărțită.

Și în bucuria ce cuprinsese în acele fericite zile toată suflarea românească sa încins o horă mare nu tocmai pe acest loc zis astăzi „Piața Unirii” ci mai în lături ceva — colo înaintea clădirii mnită pe atunci „Hanul lui Petrea Balcalu”.

Și într'un entuziasm izvorit din suflete curate sau prins în joc devalma boerii cu negustorii einștiți, cu braslașii harnicii și cu plugarii oțeliți în nevoi grele. Sau prns și mândrele domnițe ca Ilenele Cosinzene ale poporului. Toți s'au prins în „hora unirii” și toți aveau lacrimi de bucurie în ochii lor căci așa este Românul, rîde nepăsător în durerea lui, dar plînge de bucurie și cu atîta foc s'a învîrtit sfînta horă a unirii încît Milcovul, riul blestemat ce veacuri despărțise două țări surori, a fost secat pentru vecii vecilor!

Sire,

Domnul president al comitetului de inițiativă d. Dr. Ghica Deleni în frumoasa d-sale cuvîntare a descris neperitoarele acte înfăptuite în atît de scurt restimp de către Alexandru Ion I. Cuza.

Eu voi reține numai actul unirei, căci actul acesta este și va rămânea pentru noi cel mai sfânt și cel mai mare în veacul veacurilor.

Dintr'însul, din unire, au isvorit toate câte s'au făcut dela 1859 până astăzi, toate câte nădăjduim că se vor face în viitorul vremurilor.

Și dacă n'ar fi fost decît acesta, — destul era!

!! **Gratis nicăiri** !!

dar cu prețuri ieftine

DANTELE, CORDELE, ARTICLII, ȚESUȚI, se capătă nu-

mai în filiala magazinului Budapestan de dantele în ARAD,

bulevardul Andrassy numărul 20 [Palatul El. Fischer].

înaintări nouă și vor arăta în zare, către nouă speranțe.

Înainte ca și după cuvânt, domnului Iorga i s'au făcut călduroase manifestațiuni de simpatie.

(Celelalte discursuri le vom publica în nrul de mâine).

Ecoul evenimentelor din Ungaria.

Modificarea regulamentului camerei.

— Situația politică. —

Lucrurile petrecute săptămâna trecută în camera ungară au câștigat o importanță internațională, aparțin istoriei. Toate ziarele mari europene comentează în diferite chipuri aceste evenimente și vocile presi europene sunt aproape de acord în a condanna faptele petrecute. Nici guvernul ungar nici partidele opoziției maghiare, a cărei încăpăținare a trecut peste marginele admisibilului în politică, nu sunt cruțate.

Parlamentul unguresc a fost din nou îngenunchiat suferind însuși cea mai gravă ce o poate suferi un parlament. Nu este un fapt obișnuit ca o lege să se voteze prin nesocotirea regulamentului camerei și tocmai președintele camerei să fie acela care a călcat regulamentul în picioare. Și nici nu este lucru de toate zilele ca polițiști să pătrundă în sala de ședințe și să dea afară, cu forța brutală, pe deputații opoziției indicați de acel președinte. Celebrul conte Tisza a fost acest președinte care și-a scris în chipul acesta numele într-o pagină nu tocmai glorioasă a istoriei Ungariei.

În scurtul interval de 7 ani se întrebuițează pentru a doua oară acum forța brutală spre a îndepărta pe aleșii poporului maghiar din parlamentul care odinoară, cu câțiva secolii înainte, era arbitru regatului ungar și fala neamului unguresc!

Fără îndoială că acesta este un simpotom care ne arată cât de mult a decăzut parlamentarismul în Ungaria. În 1905 colonelul Fabricius a pătruns cu trupe în cameră și a evacuat-o. În 1912 inspectorul de poliție Pavlik pătrunde cu 120 polițiști în incintă și scoate cu forța aproape 70 de deputați. Când am auzit de această ultimă ispravă a conducătorilor destinelor Ungariei ne-am zis: Poate să decadă parlamentarismul în Ungaria și mai adânc decât atât?

Și a decăzut. Camera ungară era să fie teatrul unei crime și a fost, cel puțin, teatrul unei sinucideri. În nici un parlament din lume nu s'a întâmplat ca un deputat — nu un anarhist, sau socialist, sau un descreerat — să vrea să ucidă pe președintele său. Deputatul țărănist Kovács Gyula a făcut aceasta scoborând cu încă o treaptă nivelul acestei camere.

Să vedem cari sunt consecințele politice, din punct de vedere internațional european, ale acestor evenimente. Consecințele interne au fost discutate în ziarul nostru. Rămâne să vedem cum se resfrâng evenimentele din Budapesta asupra politicii externe.

Forța armată a Austro-Ungariei și prin urmare importanța acestei monarhii în concertul european este strâns legată de soarta proiectelor militare. În nici un stat nu se fac atâtea dificultăți interne guvernului pe tema chestiunii militare decât în Austro-Ungaria și în special în Ungaria. Curtea vieneză este gata a sacrifica orice altă chestiune numai să aibă asigurată forța ei militară.

Aceasta s'a întâmplat sau mai bine zis se va întâmpla acum. Dacă Tisza n'ar fi dat lovitura parlamentară forțând votarea proiectului reformei militare, poate să fi dat Viena această lovitură. Se vede că guvernul unguresc știa aceasta și de aceea a preîntâmpinat pericolul. Lovitura a fost măceastră căci prin ea clasa oligarhilor maghiari și-a asigurat din nou bunele grații ale Vienei.

Infrângerea opoziției justhiko-kossuthisto în chestiunea militară înseamnă prin urmare, din punct de vedere european, menținerea *statului-quo* în puterea externă a Austro-Ungariei și în organizațiunea internă a forțelor politice. Oligarhii unguri se vor mândri din nou că au „salvat” monarhia pe când în realitate au deservit-o din nou, căci sistemul lor de opresiune va continua și va continua și nemulțumirea adâncă a celor 12 milioane de naționalități *nemaghiare*.

Victoria contelui Tisza și a guvernului protejat de el este însă o victorie scump plătită. Parlamentul unguresc zace în țărână. Se va ridica el vreodată?

Numai *sufragiul universal* ar schimba fizionomia acestui parlament, îi va putea crea un prestigiu și-i va putea da o nouă forță, o nouă vigoare.

Ședințele senatului.

Sâmbătă, în 15 a. l. c. își va ținea senatul prima ședință cu următoarea ordine de zi: 1. Propuneri ale președintelui. 2. Reforma militară. 3. Despre honvezime. 4. Despre procedura criminală în afacerile militare din armata comună. 5. Despre procedura criminală în afacerile militare dela honvezime și 6. Verificarea protocolului ședinței.

Ședința de ieri după amiazi a camerei ungare.

De acum Tisza a aflat un mijloc și mai potrivit de a împiedeca obstrucția opoziției. Cu atât mai vârtos că în curând are să urmeze revizuirea regulamentului camerei și aici mai ales prezența opoziției nu-i este deloc plăcută. Ieri după amiazi a luat cele mai radicale măsuri pentru a ține departe pe deputații excluși dela ședințe.

Cordoane puternice de miliție, jandarmi și polițiști au fost comandate în fața parlamentului. Nici unul dintre deputații excluși dela ședințe n'a fost lăsat să intre în parlament. Zadarnice au fost toate protestările deputaților opoziționiști, cordonul rămânea închis în fața lor. Membrii ma-

jorității au fost lăsați, firește, cu cea mai mare complezanță să treacă prin șirurile de soldați și polițiști. De câte ori trecea câte un deputat guvernamental torente de injurături porniau din grupul opoziției. Canalie, panamist, escroc erau expresii blânde pe lângă celelalte inexprimabile, neaoșe ungurești, cu cari erau întâmpinați deputații guvernamentali. În sfârșit Justh și ai săi văzând că în nici un chip nu se fericesc în fața parlamentului, au plecat cu toții la clubul partidului justhist, unde au ținut o consfătuire la care au participat și celelalte partide opoziționiste.

Partidul muncii a votat într'aceea proiectul prin care modifică articolul XLVII de lege din 1887 despre impozitele asupra vinului, cărnii, zahărului și a berei, apoi proiectul de lege cu privire la locuințele funcționarilor dela căile ferate. Afară de acestea a rezolvit și rescriptele regesti ce au să fie înaintate fără întârziere senatului.

Ședința de azi dimineață.

Aceleași scene cari s'au petrecut ieri în fața parlamentului, se repetă și astăzi. Opoziția exclusă a hotărât să aranjeze un parlament în miniatură afară, sub cerul liber. Au intervenit însă jandarmii, împrăștiind adunarea. În curând deputații din opoziție s'au văzut siliți să se depărteze din fața parlamentului. S'au întrunit în localitățile clubului partidului poporal și, ca și ieri, au ținut și aici o consfătuire. Pe cale spre clubul partidului poporal publicul a făcut ovații zgomotoase lui Justh și celorlalți deputați. De repetite ori a intervenit poliția și jandarmeria pentru a împrăștia pe manifestanți.

La ședința de azi nici un singur deputat din opoziție n'a luat parte. Vorbesc la revizia regulamentului camerei Haydin și Vio și la urmă contele Tisza rostește din banca sa de deputat un discurs mai lung în care, provocându-se la exemplul altor state apusene, constată necesitatea modificării regulamentului și la urmă încheie cu cuvintele:

„Suntem în plăcuta situație de a vota un proiect prezentat și acceptat în întregime la timpul său de șefii actualei minorități. Au prezentat acest proiect când ei erau responsabili de binele țării și ar da acum, când nu mai sunt la putere, cea mai elatantă pildă de imoralitate politică, dacă s'ar întoarce acum împotriva revizuirii. Tot ce ni-se poate imputa nouă e că am întârziat cu prezentarea proiectului din chestiune. Ziua de azi e cea mai frumoasă zi a vieții mele”.

După vorbirea lui Tisza 230 de deputați votează unanim modificarea regulamentului intern al camerei.

În sensul noului regulament intern orice proiect poate fi declarat urgent la cererea a lor 150 de deputați și în acest caz ședințele pot fi prelungite în infinit. Președintele poate face ori când propunere pentru închiderea discuției, după care numai două cuvântări pro și două contra se mai pot rosti. Votare nominală numai 100 de deputați prezenți pot cere.

Mai nou.

Președintele Tisza și vicepreședinții Beöthy și Jankovich vor pleca mâine la Viena și se vor prezenta în audiență la Majestatea Sa.

Cea mai apropiată ședință va avea loc abia marți, săptămâna viitoare, când ședințele camerei vor fi ajurnate prin rescript regal, până la toamnă.

În orașele din provincie domnește mare iritație. În Uluș, Oradea-mare, Dobrișin, Trimișoara și Pojon s'a declarat încă azi greva muncitorilor, și e foarte probabil că mâine va urma Aradul și celelalte orașe din provincie. O grevă generală amenință țara. În Oradea-mare greviștii au spart ferestrele la mai mulți fruntași ai partidului muncii. În Trimișoara au avut loc tulburări sângeroase.

GONDA

▲▲▲ Stabiliment de vestminte ▲▲▲

TIMIȘOARA-CETATE, STRADA HUNYADI nr. 7.

Cea mai mare casă de tot felul de vestminte pentru bărbați, copii și fetițe.

Secție pentru comande după măsură. Pânuri originale engleze.

Prețuri ieftine.

Telefon 411.

Guvernul a oprit colportajul ziarelor „Népszava”, „Magyarország” și „Pesti Napló” în gările căilor ferate ungare, din cauza tonului agresiv al acestor ziare. Față de această opreliște tipografii organizate vor proclama boicot față de zărele, guvernamentale și cât timp opreliștea va fi în vigoare, nici un muncitor nu va lucra în tipografiile partidului muncii.

Scrisoare din Londra

Mersul grevei. — Expediția lui Scott. — O expoziție Latino-britanică. — Ungaria și slavii de sud.

5 Iunie 1912.

După toate semnele, greva lucrătorilor din docuri va lua sfârșit curând. Guvernul a propus înființarea unui consiliu unit, care să reprezinte interesele ambelor părți — stăpâni și lucrători; acestui consiliu să se refere orice neînțelegere mai serioasă. De nu va fi ascultat, guvernul e hotărât să-și impună voința. Un manifest de așezare al greviștilor spune între altele că se primește propunerea guvernului.

D. dr. George Simpson, care a fost în expediția lui Scott la pol — însărcinat cu partea meteorologică, s'a întors de câteva zile în Londra. Într'un interviu avut cu redactorul ziarului „Morning Post”, el ne spune lucruri interesante. Alegând rânduile de mai jos:

„Expediția a fost un deplin succes. Firește am cercat o mare desamăgire, când am aflat că Amundsen a ajuns întâi la pol. Nimenea dintre noi nu se îndoia de asta, fiindcă era un explorator așa de experimentat; dar ceea ce lumea nu gândea e faptul, că el a fost acolo cu o lună înaintea căpitanului Scott. Am văzut pe Amundsen la întoarcerea mea încoace și am avut cu el o lungă convorbire. Părea foarte mirat de vremea rea ce am avut. Pe când noi, cari eram numai la 400 mile de dânsul, aveam neîntrerupte vârtejuri de zăpezi, el a fost norocit de o vreme liniștită”.

Intr'o parte a Londrei care se numește Cetatea Albă — după culoarea clădirilor, era acum un lan expoziția japoneză. Frumoasă expoziție! Cu săli bine pregătite, cu pagode și ciainării pitorești, unde fete în costum japonez serveau, îmbiindu-te și la ceai și la oleacă de dragoste sentimentală.

Pe acelaș loc s'a deschis de curând Expoziția Latino-britanică. O asemenea expoziție — mi-am zis, o expoziție, care să-ți dea la un loc viața latinilor și englezilor, nu-i lucru de șagă. Și m'am dus foarte nerăbdător. Cum intri — iată un lac și o cascadă și o grădină, dar acestea de acum un an; mie îmi trebuie Expoziția Latino-britanică. O mână întinsă pe zid îți arată și-ți spune cu litere mari, strigătoare: „Departamentul Spaniei”. Așaa? Hai dar la departamentul Spaniei! De o parte și de alta ce să vezi! arătări panoramice de orașe ca la unele vitrine; sub ramuri de hârtie, inchipuind boschete, o bandă de lăutari cântă pe spaniolește „Perumbița”, știți romanța cea:

„Înainteaa plecării să mai revăăd
am vruut

Pe Niinaaa ce-n lăăcerămi
lasă distiinul meeu...”

E încântător! Uiți și de expoziție și de latini și de englezi, și te gândești la Nina. Pe nesimțite, fluerând emoționat:

„Înăăainteaaa plecării...”

mă aflu în „Departamentul Italiei”. Aici tot panorame și lăutari — unul își dă capul pe spate, și bolbănind dintr'o chitară, murmură lung:

„Il miio amooore...”

Nu mai poți, emoția te copleșește, și cu dorul de a-ți lua câmpii, nimerești în „Departamentul Artelor-Frumoase.” Minunate măzgălituri, cu oameni portocalii, turme vezi și iarbă roșie — și așezate după școale: școala spaniolă, școala italiană, școala engleză. Parcă nu se deosebește de fel între ele, și totuși se deosebesc: așa, la una vezi femei cu șalari, dincoace n'au șaluri. Dar sculpturile! Din gâturile, din brațele, din picioarele statuielor atarnă artistice, cu sfori groase, bucăți de cartoane cenușii, băcănești dându-ți numele și adresa fericiiților artiști. Și cum ești din „Departamentul” acesta, intri în adevărata expoziție: iată un „Dingle-dongle!” — n'ai să pierzi ocazia: îți dă o plăcută ameteală; te urci în Tranvaiul-munților și fugi, având senzația că tot gădii și ești gădilat; sberii în „Flip-flapuri”; cobori apoi în „Peștera-râsului”, și râzi, și râzi... Ce să mai zic? Ai de toate. Și păcat de România noastră — a pierdut mult, foarte mult, că n'a luat parte la acest bălcu Latino-britanic.

În ultimul număr din revista „Contemporary Review” d. R. W. Seton-Watson scrie despre Ungaria și slavii de sud. Reproduc aici partea din urmă, care încheie articolul: „Introducerea votului universal în Ungaria ar curăți parlamentul de elementele cele mai șoviniste și spărgând puterea oligarhiei de azi ar pregăti calea spre o înțelegere cu naționalitățile și Croația. Politica ne bună a unei maghiarizări cu forța ar fi să se părăsească, și ar fi să se întărească legea naționalităților; dar hegemonia maghiară, departe de a fi distrusă printr'o asemenea schimbare, poate fi așezată pe temelii mai sigure ca oricând. Marele Kossuth, când exilul îl învăță moderația, visa Ungaria — conducătoare firească a unei Confederații Danubiene, iar maghiarii să fie îndrumătorii popoarelor libere din Sud-Estul Europei. De cât multe însușiri atractive, și pătrunderea politică, cari acum patru-zeci de ani păreau să-i califice pentru un asemenea rol, au perit sub fatala intoleranță de rasă, în care o întreagă generație a crescut; și e de temut, că reforma are să vie prea târziu, și conducerea va fi trecut atunci în alte mâini decât ale Ungariei. Un lucru e sigur — că situația de azi nu-i să dureze, și că introducerea reformei electorale în Ungaria e în viitor tot atât de neînălăturată pe cât e și împlinirea Unității Croato-sârbe.”

D. Larungu.

Cronică externă.

Victoria francezilor în Maroc. Francezii din Maroc au rezolvat foarte simplu chestiunea dominațiunii lor în acea țară, amenințată prin răscoala indigenilor arabi. Vitejia și sângele rece al trupelor franceze au tranșat chestiunea în câteva zile. Răscoala a fost înăbușită și Fezul se află iarăși în posesiunea complectă a rezidentului francez generalul Lyautey.

Era evident că știrile alarmante despre grava situațiune a francezilor în Maroc, venite din sursă germană, erau exagerate. Germania are tot interesul să facă să se creadă că francezii stau prost în noua lor colonie și au nevoc de trimiterea la Fez a unui mare număr de trupe. Se pare însă că guvernul Poincaré, care conduce destinele Franței cu o deosebită dibăcie, a fost destul de bine informat de ceea ce petrece la Fez spre a nu cădea în cursa întinsă. Grație vitejiei soldaților francezi și a capacității admirabile a comandanților lor chestiunea a fost rezolvată, cel puțin pentru moment, mult mai repede decât s'ar fi putut crede.

O misiune diplomatică japoneză. Din capitala Japoniei, Tokio sosește vestea, că fostul prim-ministru, prințul Katschura va vizita însoțit de fostul ministru, baronul Goto, Petersburgul, Ber-

linul, Parisul și Londra și eventual va călători și în America. După înfățișarea oficioasă călătoria ar avea de scop numai vizitarea lucrurilor de însemnătate a acestor capitale, dar presa japoneză e cu totul de o altă părere asupra acestei călătorii. Astfel „Asachi Shimbun” scrie: scopul călătoriei e aranjarea relațiilor dintre Rusia și Japonia. Trebuie să ne gândim la aceea că prințul Katschura conduce politica externă a Japoniei, la care bază e alianța anglo-japoneză, care însă nu mai corespunde trebuințelor acestor două națiuni și e de tot problematică, că Japonia își va putea care ajunge ținta politice sale pe baza acestei alianțe. Încă nici pe prințul Katschura nu-l mai poate însufleți alianța anglo-japoneză, care era unul dintre cei mai mari aderenți al ei. Bănuiala e foarte întemiată, că scopul acestei călătorii trebuie căutat în Petersburg.

Criză constituțională în Turcia. O telegramă din Constantinopol aduce știrea, că schimbarea paragrafului 35 din constituție amenință iarăși cu o gravă criză. Guvernul a înaintat în noua cameră propunerea sa cu privire la modificarea paragrafului, dar în acest nou proiect de modificare a surprins, că lipsește dispozițiunea de mai înainte, în a cărei senz. dacă noua cameră va lua acelaș atitudine cu privire la modificare, care a luat-o camera precedentă, guvernul va fi nevoit să abdică. Ștergerea acestei dispozițiuni a deșteptat un resens violent în partidul june-turc și șeful partidului a făcut la marele vizir pașii necesari în chestia aceasta, ce a avut ca urmare, că consiliul ministrilor convocat în grabă a hotărât, că întreaga afacere o va pune ca chestie de cabinet.

O nouă biruință a italienilor în Tripolis. Din Tripolis sosește vestea despre o nouă biruință reportată de armele italienilor. Teritoriul ocupat de italieni s'a mărit cu un nou și însemnat punct pentru operațiunile militare ale italienilor. După un atac executat cu multă circumspecție și iscusință trupele italiene au luat în posesiune orașul Zanzur, așezat în mijlocul unei mici oaze, la o depărtare de 15 kilometri dela orașul Tripolis. Peste Zanzur duce de-alungul țărnelului mării un drum de caravane prin Zania, Zaura, Buchemez la Tunis. De când au ocupat italienii ținutul dintre Mechabes (Buchemes) și Sidi-Said circulația a slăbit pe acest drum. Importanța orașului Zanzur ca stațiune pentru caravane prin urmare e mică, dar cu atât mai însemnată este ocuparea acestui loc, ca bază de operațiune a trupelor italiene pentru ulterioare întreprinderi în munții dela Frefen și Gharian.

După anunțarea agenției Stefani și raportul comandantului suprem italian din Tripolis, generalul Caneva acțiunea ofensivă a trupelor italiene s'a început Sâmbătă des de dimineață. Au fost trimise în luptă 14 batalioane infanterie, mai multe baterii și o brigadă de cavalerie. Spre înălțimile dela Sidi-Abd el Gili a fost trimisă divizia Camerana, pe când o rezervă constând din un batalion de ascari, un despărțământ de cavalerie și o baterie de munte, a fost plasată în a treia redută din Gargaresch. Afară de aceasta la Buneliana sta gata brigada Montuori, cu 3 batalioane și o baterie de munte.

La 4 ore dimineața s'a pus în mișcare divisia lui Camerana din șanțurile dela Gargaresch, în două coloane, din cari una, brigada Giardina a înaintat dealungul țărnelului, iar a doua, brigada Rainaldi pe partea stângă a drumului de caravane Tripolis-Zanzur. La 5 ore brigada Giardina a dat peste dușman, care era ascuns în șanțuri. Cu un atac de baionete, ajutorată de focul artileriei infanteria italiană, într'un elan mare a a lungat pe dușman din pozițiunile lui. În șanțurile dușmanului au fost aflați o mulțime de morți, cari au fost lăsați acolo. Pe la 4 ore după amiază s'a arătat o nouă trupă puternică a dușmanului,

Birou de arhitectură
inginer
diplomat **Robert Goldschmidt**
autorizat legal. Telefon: 489.
Brașov (Kronstadt) Schlossbergzeile nr. 8.

Consultări în toate chestiile industriale și tehnice-industriale. — Proiectarea și executarea stabilimentelor electrice și de mașinării. — Lîferează turbine, roate hidraulice și pompe rotunde, specialități proprii probate. — Executare de stabilimente hidrodinamice și de mori. — Lîferare de mașini pentru ramurile industriei.

Nicolae Maxim	1.—
Nicolae O. Stoica	1.—
Nicolae Doican	1.—
Gheorghe Ioan	2.—
Mihail Ogorean	1.—
Traian Pop	1.—
Veturia Groze	1.—
Ioan Mureșan	—40
Gheorghe A. Bobanga	1.—
Szabó Ferencz	1.—
David I. Doican	1.—
<hr/>	
Total	1791.74

CRONICA SOCIALĂ

Prelegere populară. Comitetul despărțământului Diciosânmărtin al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român sub conducerea directorului despărțământului d. dr. Romul Boila la 3 Iunie a. c. la 3 ore p. m. a ținut o prelegere populară în orașul Diciosânmărtin. Comitetul e salutat din partea d-lui protopop Laurențiu Pascu, cărui îi mulțumește directorul despărțământului și tot odată prin o vorbire a-comodată scopului deschide adunarea. După deschiderea adunării a urmat la cuvânt d. Alexandru Patrașiu vorbind la înțelesul poporului „despre stupărit”. Fiindcă românii din acest oraș nu au școală românească d. Emil Călugăr a vorbit „despre însemnătatea scrisului și cetitului românesc”, prelegerea ce a fost predată liber a fost ascultată cu atențiune. D. Nicolae Berghian preot în Deaj a vorbit la înțelesul poporului „despre cultivarea pomilor și economia rațională”. De încheiere d. dr. Romul Boila a vorbit despre unele noțiuni din sfera dreptului, vorbirea aceasta a fost ascultată cu atențiune și deosebit interes. Prelegătorii au fost aplaudați. Sau înscris 10 membrii ajutători pe anul 1911 și 21 pe anul 1912. **Ap.**

Reuniunea învățătorilor români sălăgeni. Convocare. In sensul §-lui 34 din statute (§ 1. Reg.), membrii „Reun. inv. rom. sălăgeni”, se convoacă la a XLII. adunare generală ordinară la Giurtelec (Somlyógyörtelek) pe 23 Iunie n. 1912. Se invită la această adunare generală și frații colegi din părțile învecinate, precum și clerul și inteligența română și toți cei ce se interesează, sprijinesc și sunt binevoitorii învățământului popular. Ordinea de zi: Participarea în corpore la serviciul divin dimineața la 7 ore. La finea liturghiei conferință populară: „Rostul școlii”. Ședința I. înainte de amiază la 10 ore. In această ședință, în afară de obiceițele obișnuite, se vor citi două conferențe, și anume: „Chestia salarizării învățătorilor confesionali”. Conferențiar: Victor Filip; „Uniformizarea activității reuniunilor inv. din dieceză”. Referent: Emil Pocola. Ședința a II-a. După amiază la 3 ore. După ședință se va face o excursie la stupăria d-lui K. Nagy Béla. Membrii sunt rugați ca eventualele propuneri pentru ad. gen. să binevoiască a-le prezenta în scris, prezidiului general, bareni cu două zile înainte de adunare. Șimleu, din ședința com. centr. al „Reun. inv. rom. sălăgeni”, 7 Iunie 1912. **Alimpiu Barboloviciu**, vicar și prezident. **Simion Oros**, secretar. NB. Comunicăția trenurilor: De către Carăi, Ceb, Jibou și Zălau, înainte de amiază la 10 ore; după amiază la 6 ore 30 m. și 9.30 m.; de către Șimleu, Mărghita, dimineața la 8, după amiază la 4 și 8.30. m. Seara petrecere cu joc.

Reprezentațiune teatrală în Orăștie. Secția industrială a „Reuniunii Economice române din Orăștie” arangiază în scop filantropic Sâmbătă, 15 iunie n. 1912. Reprezentațiune teatrală urmată de dans, în sala cea mare dela hotelul „Central” din Orăștie. Program: I. „Despre femeia română” disertație de d. Petru Ilieș. II. „Idil la țară”, comedie într'un act de M. Baiulescu. După teatru urmează dans.

Mulțămită publică. In urma apelului, publicat în prețitul ziar „Românul” a intrat până astăzi la subsemnatul următoarele daruri benevole pentru zidirea sfintei mănăstiri dela „Izvorul Miron” și anume: Din parochia Coșava sau colectat prin preotul Antoniu Angel 51 cor. din filia Nemeșești 9 cor. 80 fil., din parohia Surducul-mic prin preotul Nicolae Brindău 20 cor., Giula-ger-

mână prin preotul Petru Biberea 13 cor. 10 fil., Micălaea prin preotul Iustin Dascăl 22 cor., Mișca prin preotul Teodor Pinter 16 cor. 61 fil., Budila (com. Trei-scaune) prin preotul Iordan Curebetă 27 cor. 68 fil., Giula-magiară prin preotul Alexandru Popoviciu 32 cor. 60 fil., apoi dela marinimoșii binefăcători Trifu Chiricescu econ. în Povergina 150 cor. și d. dr. Mihai Groșșan adv. în Oravița 10 cor. Pentru acest nobil sprijin și fapte marinimoase primească pe această cale cele mai călduroase mulțumiri. Făget în 25 Maiu 1912 **Sebastian Olariu** prot.

INFORMAȚIUNI

Arad, 11 Iunie n. 1912

Turneul soților Bârsan la noi. Strălucita artistă dela teatrul național din București, d-na Olimpia Bârsanu n. Brașoveanu și dl Zaharie Bârsanu, popularul apostol al teatrului românesc din Ardeal, întreprind în luna aceasta al nouălea turneu artistic printre noi, așteptați cu multă dragoste pretutindeni. Vestim cu bucurie acest eveniment cultural cetitorilor noștri și în acelaș timp avem regretul de-a înregistra, că — după cum suntem informați — oaspeții noștri vor să considere acest turneu ca pe cel din urmă. Dar, să sperăm, că primirea caldă ce vor întâmpina artiștii noștri pretutindeni, va putea să le schimbe această hotărâre.

Programul turneului este următorul:

Făgăraș, Duminecă 3 Iunie st. v.
Sibiu, Luni 4 Iunie st. v.
Blaj, Marți, Miercuri, 5, 6 Iunie st. v.
Seliște, Joi 7 Iunie st. v.
Miercurea, Vineri 8 Iunie st. v.
Sebeș, Sâmbătă 9 Iunie st. v.
Alba-Iulia, Duminecă 10 Iunie st. v.
Abrud, Luni 11 Iunie st. v.
Brad, Marți 12 Iunie st. v.
Orăștie, Miercuri 13 Iunie st. v.
Hațeg, Joi 14 Iunie st. v.
Caransebeș, Vineri, Sâmbătă 15, 16 Iun. st. v.
Lugoș, Duminecă 17 Iunie st. v.
Lipova, Marți 19 Iunie st. v.
Beiuș, Joi 21 Iunie st. v.
Reșița, Sâmbătă 23 Iunie st. v.
Bocșa, Duminecă 24 Iunie st. v.
Oravița, Luni, Marți 25, 26 Iunie st. v.

Rectificare. In articolul nostru de ieri: „Un glas maghiar despre regimul maghiar” coloana a doua rîndul ultim și col. a treia rîndul prim este a se ceti:

„cum e biserica romano-catolică” în loc de „cum e biserica română orientală”.

Examenul scripturistice de maturitate la gimnaziul superior fundațional din Năsăud s'au început în 22 Maiu și s'au finit în 25, examenul verbal s'a început în 4 Iunie, s'a finit în 7 Iunie cu următorul rezultat: maturi cu eminentă Tit Malaiu și Simion Pop; maturi cu bine Augustin Bud, Valeriu Chibuleutan, Osiăș Engelberg, Petru Feneșan, Iacob Oncu, Iacob Petri și Grigoriu Ursace; maturi Ioan Artene, Ioan Bărbos, Ioan Buzila, Aurel Butean, George Coșbu, Emil Cotuțiu, Cornel P. Cotuțiu, Pavel Gălan, Grigoriu Manu, Ioan Marșeu, Augustin Mureșan, Ioan Pop, Ioan Sodor, Victor Drăgan și Alexandru C. Căținaș.

Lipsă de demnitate. Dela un român de seamă din partea locului, primim o plânsoare mai lungă împotriva părintelui paroh Ioan Budai din Câmpuri-Surduc (com. Hunedoarei). Se spune în plânsoare că cinstitul părinte sufletește al bieților noștri frați din acea comună preferă societatea funcționarilor unguri, identificându-se până și cu atitudinea politică a acestora. Părintele Budai participă la mișcările societății ungurești, la „balurile” aranjate de această societate, fără să se bucure însă de aceeaș atențiune din partea societății dușmănoase nouă. Organizând de pildă, părintele Budai, o petrecere cu fanfara din Câm-

puri-Surduc, societatea ungurească a trimis un singur reprezentant: pe „pandurul” dela pretură. Sfinția Sa, zice-se își teme licența de beuturi și răvnește o „medalie” prin mijlocirea administrației localnice.

Ce putem să facem decât să ne întristăm înregistrând aceste triste vești ce primim dela românii de inimă de acolo.

Examenul școlar. Examenul final al școlii populare ort-rom. din Ecica-română vor avea loc Joi în 13 Iunie st. n. Inainte de examen se va celebra în biserica gr.-ort. română din loc „Chemarea Duhului sfânt” iar după examen învățătorul propunător d. Ștefan Ștefu va aranja cu elevii claselor III—IV mixte în cadrele examenului de muzică vocală un concert școlar cu următorul program: „O prea sfântă...” terțet de I. Vorobchieviciu, „Glasurile”, cântări bisericesti, „Doina”, duet de T. Popoviciu, „Despre școală”, trilog de Maria Drăganu, „Țiganca”, terțet de T. Popoviciu. Declamație: „Constantin Brâncoveanu”, de V. Alexandri, „Moara”, terțet de Kiriak, iar după concert în sala festivă vor fi expuse la vedere desenele elvilor propuse de d-nii învățători și lucrurile de mână ale elevilor propuse de d-na inv. Valeria Popoviciu-Magdu. Mâne-zi, adică Vineri la 1—14 Iunie se va ține tot în Ecica-română adunarea generală a reuniunii învățătorilor români din protopiatul Banat-Comlog, după un program special, iar Vineri seara se va improviza o reprezentațiune teatrală-muzicală în favorul celor inundati.

Duminecă după Sfânta liturghie urmează „Doxologia” după care se vor împărți premiile și atestatele. Participanții la adunarea generală și oaspeții vor fi așteptați cu trăsurile în gările din Becicchet, la trenurile ce sosesc Joi după amiază dinspre Chichinda la orele 3.15, iar la cel dinspre Jimbolia la orele 4.10

Examenul la școala civilă de fete din Beiuș vor fi în 14, 15 și 17 Iunie. După examen se va aranja examenul festival și încheierii anului școlastic, după care va urma o reprezentație teatrală.

În 10—23 Maiu a. c. s'a ținut examenul final la școala confesională gr. ort. rom. din Nadabesti în prezența d-lor Sabin Mieluția inspector protopresb., Coriolan Mursa, comisarul consistorial Teodor Laza etc.

În 10—23 Maiu a. c. d-lor Sabin Mieluția insp. protopresb., Coriolan Mursa comisar consistorial, Teodor Laza inv. etc. s'a ținut examenul final și la școala noastră din Nadabesti condusă de învățătoarea Ecaterina Dascăl care ia servit spre lauda și cinstea d-sale, din partea celor prezenți a fost felicitată pentru sporiul arăta.

Regele Muntenegrului la Viena. Regele Muntenegrului a sosit Vineri dimineața la Viena unde la gara de sud a fost întâmpinat de M. Sa împăratul Francisc Iosif. Regele Nichita a fost numit de cătră împăratul propiotar al regimentului 55 de infanterie. In onoarea oaspei a avut loc în sala de marmoră a palatului un dejun la care a luat parte și suita regelui Nichita cu ministrul Gregovic, arhiducele moștenitor și ceilalți arhiduci.

Sâmbătă dimineața regele Nichita a depus coroana pe mormântul împărătesei Elisabeta și pe al principelui Rudolf. La ora 1 după amiază, a fost un dejun în onoarea regelui. La orele 3, regele Nichita a primit la Hofburg corpul diplomatic, apoi s'a dus în grădina populară vecină, unde a depus pe monumentul împărătesei o coramă. Seara a avut loc un prânz de gală la Schönbrunn în onoarea regelui Muntenegrului, la care au azistat: membrii familiei imperiale, ministrii de externe Berchtold și Gregovic, suita regelui Nicolae și demnitarii. Inainte de plecarea sa din Viena, ministrul de externe al Muntenegrului, d. Gregovic, a primit pe correspondentul ziarului „Neue Freie Presse” la care a spus: „Anul trecut, în urma înțelepciunii guvernului otoman s'a pus capăt situației anormale dela granița noastră orientală într'un moment când buncele relațiuni, dintre cele două state erau expuse la o mare încercare. Neliniștea care dănuiește în imperiul otoman sporită prin starea de război, ne ține într'o încordare neînțetată. Muntenegrul întreține cu toți vecinii cele mai bune

Caut

un candidat de avocat

cu praxă pe lângă condiții favorabile. A se adresa: **Dr. Emil Monția**, avocat Șiria (Világos).

PRIMA SOCIETATE DE CREDIT FUNCİAR ROMÂN DIN BUCUREȘTI.

ANUNȚ.

Cu începere dela 4/17 Iunie a. c. orele de cancelarie ale acestei Societăți vor fi dela 8 a. m.—1 p. m., și Cassa va fi deschisă dela orele 9 a. m.—12, afară de luni și a doua zi de sărbătoare când birourile vor fi deschise de la orele 2—6 p. m., și Cassa de la orele 2—5 p. m.

DIRECȚIUNEA.

Caut

un candidat de avocat

începător.

Dr. Nicolae Petra, avocat Săliște (Szelistye).

Se vinde

dreptul de opțiune la 100 buc. acții „Albina” cu prețul de 85 cor. bucata. Adresa la administrația ziarului „Românul”.

Locul de cură Rigósfürdő
(Bogda) (Bogdarigós)

este situată în comitatul Timiș, pe linia ferată Timișoara-Lipova, dela gara Charlottenburg la o depărtare de 7 km.

— E consult a se comanda înainte trăsura la gara căei ferate. — Situația băilor este admirabilă și scutită de praf.

Băi exelente contra reumei, podagrei, dureri nervoase, etc. — Camere frumoase și ieftine. Mâncări bune și ieftine. Hotelul băilor este mărit cu încă 16 camere. Sezonul: până la sfârșitul lui Septemvrie. Explicații detalitate dă:

Direcțiunea băilor, Rigósfürdő. Telefon nr. 2, și Négele Antal farmacist în Timișoara-Temesvár. Telefon nr. 322.

POPPER Testvérek

MAGAZIN DE MODĂ — Arad str. Forray

Surprinde publicul cu cadouri extraordinare de Rusali!

Toți artiștii aci înșirați de-o execuție admirabilă le socoteste în 20 coroane.

Delin lănos, modern, în formă nouă pentru un întreg rând de haine.

1 talie de pânză ori batist brodată cu mătasă,

1 velință de flanel pentru vară, tigru ori turcoască.

1 serviciu de cafea pentru 6 persoane.

1 păreche mănuși lungi de ață.

6 buc. bismuluțe fine de mătasă, batist, ori pânză.

1 umbrelă ori ploier negru fin.

1 val de pânză fină pentru 6 cămeși femești.

Mare magazin de covoare și perdele.

Expediare punctuală în provincie pe lângă ramburs.

Gustați
Berea SLEPING-car
din fabrica „Bragadiru”.

Petru Moga

pantofar pentru domni, dame și ortoped
Cluj-Kolozsvár piața Bocskai nr. 8.

[lângă farmacia Biró].

Execută după cea mai nouă modă și din materialul cel mai excelent totfelul de **ghete pentru domni, dame și copii**, precum și ghetă pentru picioare suferinde, cu prețurile cele mai moderate.

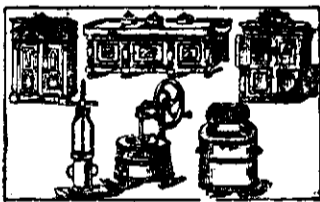
50% economie de gheață!

Mare magazin de dulapuri gata pentru gheață.

Mendelovits Farkas

fabricant de dulapuri pentru gheață.

Budapesta VII., Rákoczy u. nr. 64. Telefon: 106—69.

Dulapuri de gheață cu cele mai mari construcții interne, brevete și cari se pot desface, expediate spre deplina mulțumire a celor mai mari vânzători

De carne din Ungaria — se pun în circulație. despărțirea se face exclusiv prin dopuri din lemn de plută reșinate. Apa de gheață se întrebuințează pentru promovarea răcirii. Absolut fără miros! foarte ușor de curățit fără a scoate gheață afară.

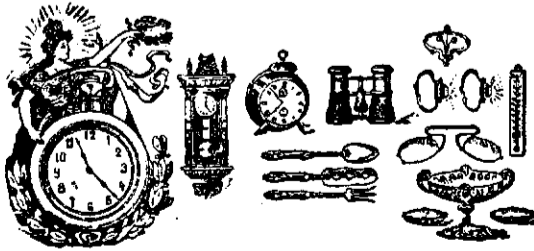
☐ Să nu se confunde cu alte fabricații. ☐

Iohann Gensthaler

giuvaergia și ciasornicar

în Orăștie Szászváros.

Filială în Szászsebes.

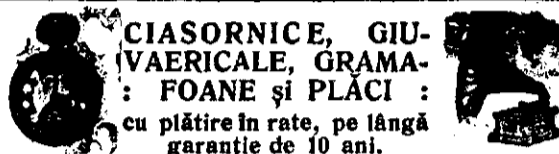
Vânzare de juvaere, de aur și argint și ceasornice pe lângă garanție și prețuri moderate. — Se fac orice reparaturi de juvaere și ceasornice de aur, repede, precis și ieftin. Serviciu conștiințios.

GHEORGHE CIOROGARIU

MĂESTRU TÂMLAR.

LUGOJ, STRADA ATANASIOVICI No. 10.
(Casa proprie).

Iși recomandă atelierul bine asortat cu materiale uscate. Întreprinde și execută tot felul de lucrări aparținător acestei branșe, aranjamente interne și lucru pentru edificii ori unde, și în ori ce stil, cu ::: prețuri moderate. :::

CIASORNICE, GIU-VAERCALE, GRAMA-FOANE și PLĂCI :
cu plățire în rate, pe lângă garanție de 10 ani.

Cele mai ieftine din întreagă țara la

TOTH JÓZSEF,
orologier și chitrometrie
SZEGED, Dugonics-tér 11.

Mulțime de scrisori de recunoștință! Reparații cu garanție de 5 ani. Trimit catalog românesc gratuit și francat. Cele mai bune plăci românești de gramafone.

Cel mai frumos și cel mai ieftin cadou și suvenir este inelul cu litere alui Fischer, care se poate lărgi și strânge, cu literă după plac. — Prețul în bani gata: inel de argint, aurit 2 cor., inel de aur 14 carate 5 cor. și

aur cu mărgăritare și pietri turchestan 7-50 cor. cu 3 briliante 38 cor. Porto și împachetarea 70 fl.

BIROU COMERCIAL PENTRU IMOBILE
:: ȘI PENTRU CREDIT FONCIAR ::

Rezolvă în mod foarte culant cumpărarea și vânzarea de pământuri, vii, păduri și case. Mijlocește împrumuturi noi și convertează grabnic și favorabil datorii vechi, atât în loc, cât și în provincie. Sunt prenotate actualmente mai multe case mai mici și mai mari din loc, precum și mai multe proprietăți. În caz de binevoitoare autorizare până la rezolvire nu se compută nici o cheltuială.

LUSTBADER ADOLF
birou de mijlocire conces. prin lege.
ARAD, piața Libertății (Szabadság-tér) nr. 12.

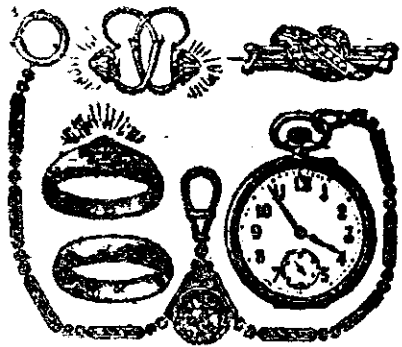

ILIE BURĂ

lăcătuș artistic și pentru zidiri,
BISERICA-ALBĂ Str. Orșova Nr. 4 (casa proprie).

Primește ori-ce lucrări de branșă aceasta precum: strângerea cu fer a zidurilor, pregătirea de porți și garduri de fier, balcoane, trepti, îngrădiri de morminte, cămine și cuptoare etc. executate artistic și prompt. Primește totodată spre efectuare totfelul de reparaturi atingătoare în branșă aceasta pe lângă prețuri ieftine și serviciu punctual.

A. Slepák, giuvaergiu și
ceasornicar
Marosvásárhely, Széchenyi-tér 43. sz.

Mare asortiment în ceasuri de buzunar de aur, argint și nickel, în ceasuri de părete. Giuvaericale fine, cu briliante, obiecte de lux în argint și articole optice. În atelierul meu se reparază ca nouă, lucrurile vechi, anume giuvaericale și ceasuri, pe lângă garanță. **Prețuri solide! — Serviciu prompt!**

Stoboare de sârmă tari și trainice!

Fabricație de prima calitate.

În atenția arhitecților, agronomilor, proprietarilor de vii, pentru vile, grădini, terenuri de vânătoare etc.

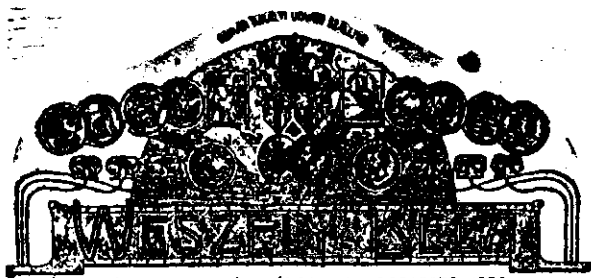
KLEIN ISTVÁN,

fabrică pentru împletituri de sârmă,
Szeged, Kelemen utca 4 sz.

Trimit și instalez împletituri de sârmă pentru mașini, împletituri de oscilat, stoboare pentru case și vile, împreună cu uși și porți puternice. **Cele mai frumoase rețele!**

Mai furnizez: ciururi pentru cernut nisip (prund), coșnițe pentru nisip, buriane pentru schintei, coșnițe pentru nutreț, botnițe pentru boi și stouri pentru ferestri de ori-ce mărime.

Prețuri ieftine! — Serviciu prompt
Prospect de prețuri trimis gratis.

ELSŐ LÉNYI HORDÓ-GYÁROS • ALAPÍTOTT 1895.

WESZELY BELA

Pregătește: **butoaie, vane** în ori-ce mărime; din lemn de stejar uscat și alb, pe lângă garanță. — Primește ori-ce comandă mare, aranjament compl. pentru pivnițe, cu preț convenabil

MARE DEP
FURNISORUL CURȚII R ALE ROMÂNE

WESZELY BELA

PRIMUL FABRICANT DE BUTOAIE,
LIPOVA.

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI.

SITUAȚIUNEA SUMARA.

1911.		ACTIV		1912.	
20 Mai				12 Mai	19 Mai
174 405 112	{ 123 562 112 Rezerva metalică aur	156 076 556	{ 218 224 617	218 034 556	
	{ 50 843 000 " trate aur	61 958 000			
1 497 797	Argint și diverse monete		916 643	921 559	
112 598 242	Portofoliu român și străin		202 458 770	202 655 116	
21 969 746	{ *) Impr. pe ef. publice	7 102 600	{ 16 157 761	15 135 953	
	{ " în cont curent	8 033 353			
11 999 789	Efectele Capitalului social		11 941 791	11 995 720	
17 856 442	Efectele fondului de rezervă		17 506 377	17 506 377	
4 284 121	" fond. amort. imob. mob. și mașin. de imprim		4 191 821	4 191 821	
6 023 430	Imobile		6 119 298	6 119 298	
736 773	Mobilier și mașini de imprimerie		801 748	801 080	
868 380	Cheltuieli de administrațiune		823 722	949 927	
111 644 590	Depozite libere		106 787 155	109 627 955	
17 703 213	Conturi de valori		29 649 250	28 651 354	
43 475 705	Conturi curente		44 827 467	46 372 926	
525 063 340			660 406 420	662 963 642	
	PASIV				
12 000 000	Capital		12 000 000	12 000 000	
30 359 907	Fond de rezervă		32 381 958	32 381 958	
4 461 614	Fondul amort. imobili. mobil. și mașin. de imprim.		4 766 612	4 766 612	
387 648 280	Bilete de bancă în circulațiune		462 145 780	460 123 740	
1 701 042	Dobânzi și beneficii diverse		2 215 236	2 346 791	
111 644 590	Depozite de retras		106 787 155	109 627 955	
27 247 907	Conturi diverse, sold		40 109 679	41 716 586	
525 063 340			660 406 420	662 963 642	

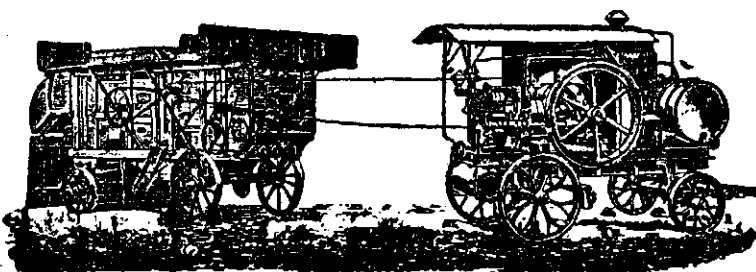
Scontul 5%

*) Dobânda 5%

Fabrica de mașini și
turnătorie de metale

Fürst Antal, Timișoara-Fabric
Ștrul stâng al Begel nr.
11. — (în casa proprie).

Primește spre lucrare: *diferite piese pentru mașini de abur, în ori-ce mărime. Garnituri complete pentru mori și fabrici de spirt.*
Cilindree se găuresc la fața locului fără desaranjament.

Ori-ce reparație la cazan ori mașini o face în execuție solidă, cu preț foarte ieftin.

Fabrică: *Cazane nouă pentru aburi și dulapuri p. locomobile.*

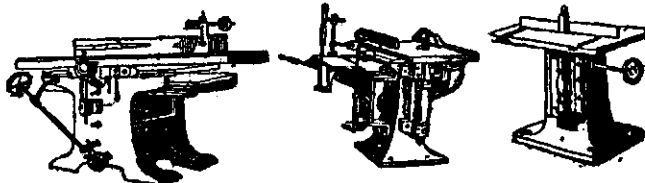
Ciselește și curăță cilindree pentru mori.

Orova Károly,

inginer-mechanic
diplomat.

Budapest, V., Kálmán-utca 24.

Telefon 146-38.

Reprezentantul fabricii de lucrare a lemnului de specialitate:

TEICHERT & SOHN, LIEGNITZ.

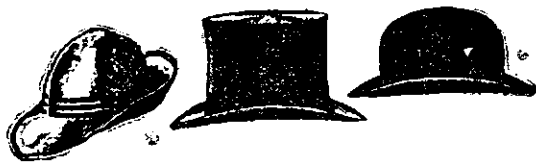
SPECIALITĂȚI: Herestraie rapide și cu două tășuri instalare completă de herestraie cu aburi și uzine. Garnituri pentru tăiatul lemnului cu elevator sigur. Mare depozit în mașini și unelte pentru lucrarea lemnului pe seama măsarilor și inginerilor!

Condițiuni favorabile de plată!

Catalog trimis gratuit.

Să sprijinim industria locală!

Cel mai mare depozit de pălării din Făgăraș și împrejurime a lui
IOAN WELTHER MĂESTRU de pălării
FĂGĂRAȘ, piața Ferencz József-tér 17.

Recomandă în atențiunea m. st. publice din loc și împrejurime depozitul său foarte bogat în pălării, de cea mai

bună calitate pentru femei, bărbați și copii, precum și pălăriile de model pentru femei după cea mai nouă modă din Paris, Viena și Budapesta, și săpei de sport pentru copii, pălării de sport dela 1 cor. 40 fl. în sus. Are în depozit străcurătoare de vin și rachiu. Călcatul cilindrului se execută la moment. Primesc curățirea și văpsirea pălăriilor pe lângă prețurile cele mai favorabile.

Unde

se pot cumpăra cele mai bune și elegante
plăoșiere? numai

la fabrica de plăoșiere **Gustav Schmidt, SIBIIU** Piața-mare în palatul **Bodenkredit**

se pot afla noutățile cele mai moderne

En-tout-cas

și

plăoșiere

pentru dame și bărbați în executare perfectă și estetică, de calitatea cea mai bună **cu prețurile cele mai ieftine.**

PREȚURI IEFTINE!

„La manufactor“.

HAUPT DÁNIEL
FERĂRIE ȘI PRĂVĂLIE DE VOPSELE
FĂGĂRAȘ piața Ferencz-József 27

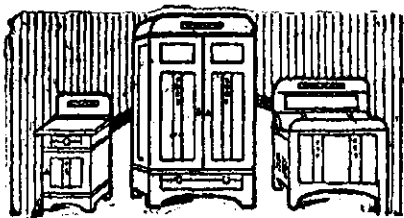
Mare magazin în totfelul de articlii de măsă, fierar și lăcătuș, fierce pentru zidiri și pentru mobile, cumpene zecimale pentru bucătărie și pentru prăvălii.

Vase pentru bucătărie de email „Sphinx” veritabile, tacâmuri de masă Solingen veritabile, linguri veritabile de Alpacea și ține de Berndorf, lampe și părți de lampe. Trăsuri pentru copii, frumoase și durabile, cu prețurile cele mai convenabile!

SERVICIU CONȘTIINȚIOS!

FABRICA DE MOBILE

care formează proprietatea mea în temnița din Aiud, fabrică de mobile nou aranjată și magazin, precum și întreprindere de pompe funebre
Urmasul lui Baumann Arnold

LAHNI KÁROLY, Alba-Iulia
(Gyulafehérvár) vis-à-vis de Tribunal.

Magazin de aranjamente, dela cele mai simple până la cele mai frumoase, pentru prânzitoare, dormitoare saloane și camere, covoare, perdele și învălitoare de masă, matrațe de fol cu cadru de lemn și fier. — Serviciu prompt și conștiințios cu prețurile cele mai convenabile. Pentru durabilitatea mobilelor executate în fabrica mea ofer garanță.

Karton Aladár

„Alba” fabrică de ghips Orăștie-Szászváros.

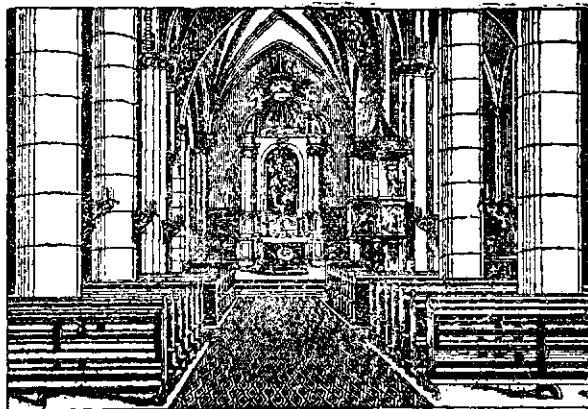
Oferă ghips fabricatle proprie, fabricat după sistem englez brevetat, de-o solidaritate mare deci un ghips

special de stucatură pentru sculptură
modele și alabastru

care poate suferi mare mixtură, — expediat prompt și eventual pentru expediere mai târzie, cu prețurile cele mai moderate.

Faceți o încercare, deoarece

cine lucrează cu ghips „Alba” face economie în bani!

GAÁL
JÓZSEF
măsar,

Nagyvárad,
Csengeri utca 21.

Liferează cu preț ieftin articole de măsărie pentru biserici, școli, farmacii, prăvălii și birouri cu prețuri foarte ieftine, Trimite la dorință planul și nota cheltuelilor. — La comandă mai mare scădere de preț.

Mare atențiune!

Sam. Wagner

Prima turnătorie de fer sibiliană. — Fabrică de mașini agricole. — Atelier de mori și prăvălie de fer.

Recomandă cu cea mai mare căldură bogatul său asortiment de totfelul de motoare dela prima fabrică, dela cel mai mic și până la cel mai mare; asemenea și mașini de treerat din renumita fabrică HOFHERR dela cea mai mică și până la cea mai mare; nu mai puțin recomandă și totfelul de articole pentru edificări precum Cement de Portland și Roman din Beocin, traverse, trestie, carton cătrănit pentru învălit, pânză de sârmă pentru îngrădit, precum și orice fel de ferărie aparținătoare la edificări.

Toate pe lângă cea mai strictă garanță cu prețuri foarte moderate și condițiuni de plată avantajoase.

Nu vă grăbiți a comanda din alt loc, până nu veți vizita în prima linie această mare și bine asortată fabrică.

Efectuarea se face prompt și conștiințios.

Feriți-vă stimați agricultori a nu cumpăra imitații, și vă feriți de excroci.

Lippafüred cea mai excelentă baie sărată de conținut bogat de acid carbonic și fer lângă Radna-Lipova, în com. Timiș. Sezonul dela 1 Mai—15 Oct.

La încrucișarea căilor ferate Maria-Radna—Budapesta—Arad—Teiuș—Brașov și Timișoara, cu gara Maria-Radna, stațiunea finală a motorului Arad—podgorii. Depărtarea dela Budapesta 5 ore, dela Arad 1/2 oră, dela Timișoara 2 1/2 ore.

Cură de apă. Cele mai ieftine și mai bune băi de oțel și acid carbonic natural. Efect excelent contra reumei, podagrei, boalelor de nervi, la boale femești, mai cu seamă contra neproductivității de copii, contra boalelor de rinichi și beșică. — Comunicație de tramvai propriu cu cai între acest stabiliment și Lipova, la fiecare 25 minute (De persoană 20 fil). Locuințe ieftine, mâncări excelente de casă. Situație admirabilă, aer bogat în oxigen, păduriță mare, bine îngrijită, cu arbori mari și deși, locuri excelente pentru excursiuni. Mărgăritarul Ungariei-de-sud, plăcuta apă „Apollo”. Cu orice explicații și prospecte servește **Direcțiunea băilor.**

Fondat în anul 1840.

Rosenblüh H. és Társa

ARAD, în colțul pieții Szabadság și a străzii Forray.

Atragem atențiunea on. public asupra marelui și bogat asortatului nostru magazin de materii pentru haine și specialități de mătasă. Executăm și expediem trusouri complete, dela cele mai simple până la cele mai elegante pentru mirese. Atragem atențiunea on. preoți asupra atelierului de reverenzi, unde se pregătesc reverenzi dela 50 coroane în sus, brăuri pentru preoți dela 10 coroane în sus.

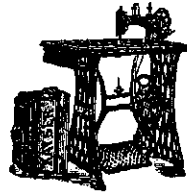
— Serviciu prompt și conștiințios. —

Cea mai veche prăvălie de mașini de cusut din Ungaria-de-sud.

REINHOLD ZOLLER mecanic

Biserica-abă—Fehértemplom, str. Schiller (lângă „Burg“)

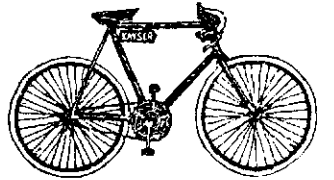
Fond. în anul 1880. Telefon nr. 46. Premiat în Timișoara în anul 1891.

Recomandă marele său magazin de mașini de cusut pentru case precum și pentru ateliere; mașini de cusut speciale pentru blanări, mănușeri etc.

BICICLETE,

cele mai noi modele 1812. Helic-Premier. Kayser etc. Garnituri pentru biciclete, clopoșele, lampe, cornete, ținător de săbii, pompe în totă mărimea, etc. etc.

“HIS MASTER'S VOICE”
TRADE MARK.

GRAMOFOANE;

Pathée cu marca „Engel” Automate statif.

PLĂCI

Pentru gramofone în orice limbă din Monarhie. Noutăți.

Pentru plătire în bani gata și în rate.

Cel mai bine aranjat atelier pentru reparaturi.
Garanță. Executare excelentă.

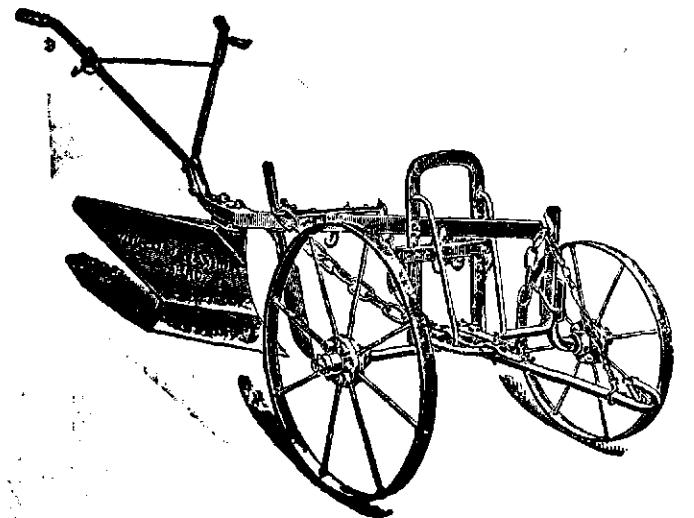
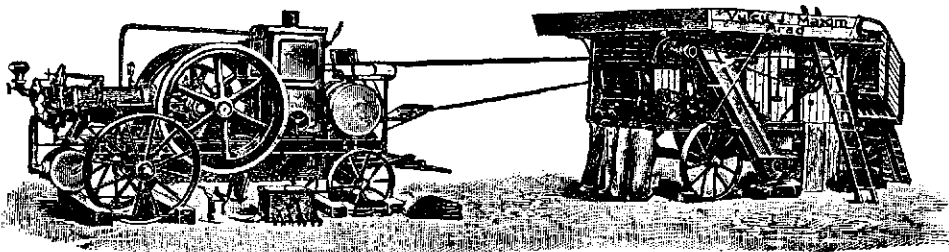
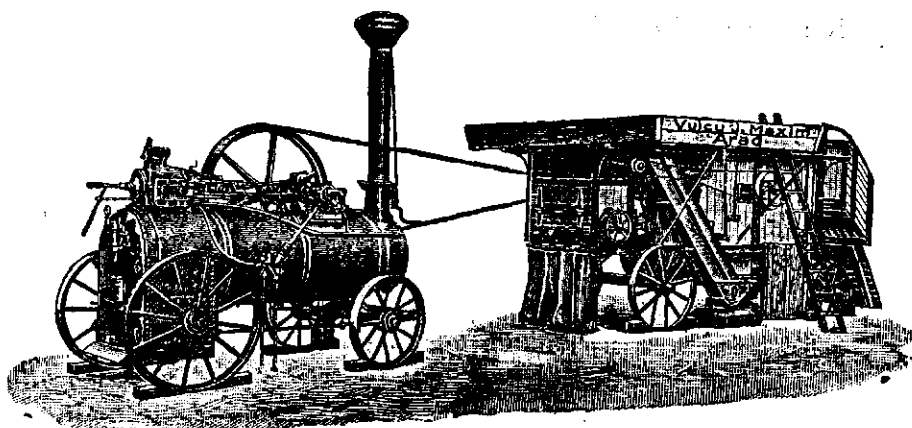
Rugând binevoitorul sprijin, sunt

Cu stimă:

Reinhold Zoller,
mecanic.

MAXIM I. VULCU fabricant de mașini :

ARAD, Strada Fábrián László n-rul 5—6. Telefon nr. 608.

Schimbarea locomobilelor de treerat, să umble singure, o efeptuesc în prețuri moderate, după sistemele cele mai practice și cunoscute cu lanț, cu roate și cu transmission.

Totfelul de mașini pentru agricultori, precum: pluguri, grape, mașini de semănat, de tălat nutreț, de secerat, batoase complete de treerat cu aburi; Motor de oleiu brut sau cu benzină. Mai departe instalez totfelul de mori cu abur, motoare sau mori de apă, joagăre sau ferestreu, țiglarie și alte stabilimente mecanice-tehnice după cele mai noul și mai moderne și bine recunoscute sisteme. A se adresa la firma **MAXIM I. VULCU** Arad, strada Fábrián László, (lângă gara mare).

Se caută o mașină de 10 ori de 12 puteri de cai spre cumpărare.

Librăria Tribuna

ARAD, strada Deák Ferencz nrul 20. — Telefon nrul 502. —

Mare deposit de revizite de scris și cărți literare.

Ilustre delă balul costumat din Arad, bucată
24 fil, 12 buc Cor. 2'50 plus porto poștal;

Guy de Maupassant. Inima noastră. Roman Trad.
de I. C. Apostol Prețul Cor. 2'—.

Almanachul Societății scriitorilor români pe 1912
Ediție populară Cor. 1'50 ediție de lux 2'50.

A. *Vlahuță* La gura sobei. Prețul Cor. 2'50.

Dr. *Onisifor Ghibu*. Școala românească din Ungaria
în anul 911 à 50 fil.

S. *Mehedinți*, Către noua generație à cor. 1'50 plus
10 fil. porto;

Spiridon Popescu, Zori de Iulie. Nuvele și schițe à
cor. 2 plus 10 fil. porto;

Leon Tolstoi, Răsboi și Pace roman istoric, trad. de
Adrian Corbul vol. I cor. 1'50, vol. II 1'20;

Lazăr Șaineanu, Dicționar universal al limbei ro-
mâne ed. II-a cu totul prelucrată și adăugită.
Ortografia Academiei Române (cu 988 pagini)
cor. 8 plus porto;

D. *Anghel*, Fantome cor. 2 plus 20 fil. porto;

I. *Agârbiceanu*, În intineric nuvele à cor. 2 plus
20 fil. porto;

Caton Theodorian, La masa calcului. Nuvele și
schițe à cor. 1'50 plus 10 fil. porto;

Virgil Caraiivan, Basme și legende străine. Tradu-
ceri din folklorul lumii à cor. 1'25 plus 10 fil.
porto;

Cincinat Pavelescu, Poesii cor. 3 plus 20 fil. porto;

E. *Collodi*, Pățaniile lui Tândărică. (Povestea unei
păpuși de lemn) cu 56 ilustrațiuni trad. din ita-
lienește de A. Buzescu à cor. 1'50 plus 20 fil.
porto;

Hai să rîdem! Almanachul revistei „Minerva“ à cor.
1 plus 10 fil. porto;

Constantin Savu, Dor și iubire. Colecțiune de cân-
tece pentru cor (mixt și bărb.) à cor. 2'50;

Teodor Romul Popescu, Din Carpați à cor. 1'50; Prin
Turnu Roșu spre România à Cor 1'20.

I. *Scarlatescu*, Poeme românești: Pentru voce și piano à
cor. 5.

A. *Bena*, Nu m'abandona. Romanță pentru voce și piano
à cor. 1'20; Sboar'al nopții negru flutur. Romanță pen-
tru voce și piano à cor. 1'50.

N. *Zaharia*. Mihai Eminescu. Viața și Opera sa. à Cor.
3 plus 20 fil. porto.

I. *Novicow*. Emanciparea femeii. Studiu sociologic. Tradus
de Bogdan I. Goilav. à Cor. 2 plus 20 fil. porto.

Alexandru Ciura. Foiletoane à Cor. 1'60 plus 20 fil. porto.
Domnia și detronarea lui Cuza Vodă. à Cor. 0'80 plus
5 fil. porto.

Amintirile unui fost prefect din timpul răscoalelor. à
80 fil. plus 5 fil. porto.

C. *Negruzzi*. Teatru. à Cor. 1'50 plus 10 fil. porto.

Cezar Al. T. Stoika. FIORI DE PRIMĂVARĂ Poezii à Cor. 1
plus 5 fil. porto.

Al. *Ivan Constantinov*, Bai-Ganceiu sau minunate povești
despre un bulgar din zilele noastre à 60 fil. plus 5 fil.
porto.

Guy de Maupassant, Petru și Ioan. Trad. de N. N.
Beldiceanu à 1 cor. plus 5 f. porto.

Alexandru Davila, Vlaicu Voda, dramă în 5 acte,
în versuri à 80 fil. plus 5 porto.

Ion Dragoslav, Povestiri alese à 55 fil. plus 5 porto.

Mihail Kogălniceanu, Iluzii perdute, schițe à 30 fil.
plus 5 porto.

Ivan Turgenieff, Hangiul Faust à 75 fil. plus 5 poro.

Matilde Serao. Mama vitregă à 75 fil. plus 5 porto.

A. *Fogazzaro*, Dragostea unui rege à 75 fil. plus 5 p.

Iules Payot, Educația voinței 2 cor. Trad. de N.
Pandeleu.

Vasile Pop, Iubirea e biruitoare à 2 cor. pl. 20 p.

M. *Sadoveanu*, Floare ofilită, roman. Ediția II-a à
2 cor. plus 20 fil. porto.

C. *Dobrogeanu-Gherea*, Neoiobăgia. Studiu econo-
mico-sociologic al problemei noastre agrare à 3.50
cor. plus 30 fil. porto.

Spiridon Popescu, Contribuțiune la munca pentru
ridicarea poporului 2 cor.

Iosif Popu, Conceptul juridic de națiune — națio-
nalitate în Ungaria à cor. 2 plus 10 fil. porto.

Octav Minar, Cum a iubit Eminescu. Pagini intime.
(Amintiri, scrisori și poezii inedite) à 60 fil. pl. 5 p.

Guy de Maupassant. Dolofana. Trad. de A. Măndru
à 30 fil. plus 5 porto.

Edgard Allan Poe. Nuvele extraordinare. Trad. de
B. Constantinescu à 80 fil. plus 10 porto.

N. V. *Gogol*, Taras Bulba. Traducere à 55 fil. pl. 5 p.

Rudolf von Gottschall, Trădătorul. Trad. de A.
Frunzescu, à 30 fil. plus 5 porto.

Biblioteca Flacăra. Prețul unui număr 80 fil. pl. 5 p.

Nr. 1. Princesa Elena de Racoviță. Furiile amorului

Nr. 2. Memoriile lui Napoleon. Ediția II-a.

Nr. 3. De pe tron la eșafod. Tragicul roman al
reginei Maria Antoaneta.

Nr. 4. O dramă sub Napoleon. Conan Doyle.

Nr. 5. Tragedia dela Mayerling. Romanul arhiduce-
lui Rudolf și al baronesei Vecera.

Maria Cioban, Doina. (Legendă) à 30 fil. plus 5 p.

Victor Eftimiu. Poemele singurătății à 2 cor. plus
20 fil. porto.

I. C. *Apostol*. Cuza-Vodă și reforma sa în biserica
română după documente à 60 bani plus 5 b. porto.

T. *Popovici* prof. de muzică. Carte de cântece pen-
tru școalele primare, gimnazii inferioare, școale
reale, civile și preparandii. Partea I. 60 fil., partea
II. 1 cor. plus 40 fil. porto.

N. *Iorga*. Ceva despre Ardealul românesc și viața
culturală românească de astăzi. Prețul 60 fil. pl. 5 p.

Conan Doyle. Duett. Roman tradus de dr. Victor
Onișor à 1.60 cor. plus 10 fil. porto.

Dr. *Victor Onișor*. Legiuirea țării noastre. Cuno-
ștințe de drept constituțional à 1 cor. plus 5 fil p.

Dimitrie Onciul. Din istoria României à 95 fil. plus
10 fil. porto.

N. *Zaharia*. Tipuri sociale. Prețul 1.50 cor., ediția
de lux 2.50 cor.

Constantin I. A. Nottară. De dincolo de moarte
3 cor. plus 20 fil. porto.

Valorizare de nisip

Cine are nisip mult, să ceară în interesul propriu, următoarele cataloage și prospecte:

- F. 3. Forme și unelte pentru pregătirea articolelor de beton.
- F. A. Fabricarea țiglei de beton, orânduită la lucru de mână.
- Cs. G. 4. Fabricarea țiglei de cement pentru lucru de mână.
- B. B. 1. Fabricarea blocurilor de beton.
- C. S. 1. Fabricarea tablelor mozaic și cement.

Să ceară totodată examinarea gratuită a nisipului, mergerea la fața locului a inginerului nostru și să examineze mașinile noastre de valorizarea nisipului.

Szántó és Beck, ingineri, fabrică de mașini pentru industria de nisip. Budapest, VIII. Viola-u. 7.

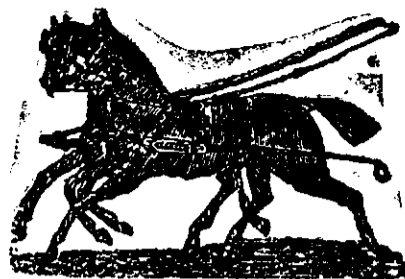
Atelier de curelărie, șelărie și cofetărie:

Orendt G. & Feiri W.

(odinloară Soletatea curelarilor)

Sibiu — Nagyszeben,

Heltauerg Str. Cisnădiei 45

Magazin bogat în articole pentru căroțat, călărit, vânat, sport și volaj, poclăzi și procovățuri, portmonee și bretele solide și alte articole de galanterie, cu prețuri foarte moderate. Depozit permanent în curele de mașini, curele de cusut și legat, Sky (vârzobi). — Recomandă pe urmă cei mai buni jamperi de piele fabricație proprie, pentru civili și militari, cari stau strâns lipite pe picior. — Reparările se execută prompt. Mare deposit de hamuri pentru cal dela soierii: cele mai ieftine până la cele mai fine, coperitoare (țoluri) de cal și cofere de călătorie. — Comandele se efectuează conștiincios.

MOBILE IEFTINE ȘI BUNE

să pot procura numai la

Prima fabrică de mobile

PETRUȚIU & PLATZ

Sibiu—Nagyszeben, Strada Sării—Salzgasse 37.

Telefon Nr. 47.

Onoratul public este rugat înainte de a-și procura mobile să binevoiască a cerceta, (și fără a cumpăra) MAREA EXPOZIȚIE de totfelul de mobile de artă și simple, care stă zilnic spre vedere publică. Se atrage atențiunea asupra Atelierului propriu de SCULPTURĂ și TAPIȚERIE de primul rang.

Executăm toate lucrările de lipsă la biserici nouă și vechi. — Orice comandă se efectuează prompt, conștiincios, pe lângă deplină garanție și cu prețurile cele mai moderate.

Hans Fabritius

inginer

SIBIU, Reissenfelsgasse 11

primește executarea ori-cărui

conduct electric

pentru diverse scopuri.

nr. telefonului 604.

Nr. telefonului 604.

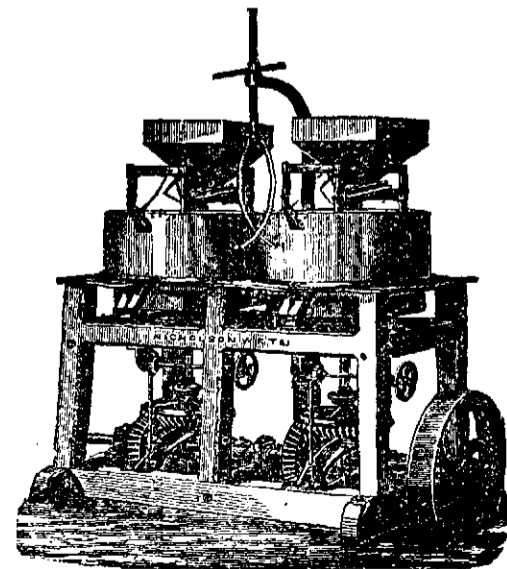
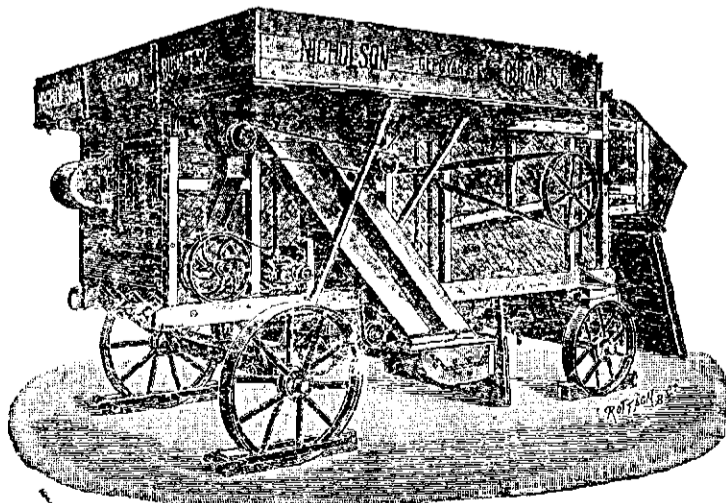
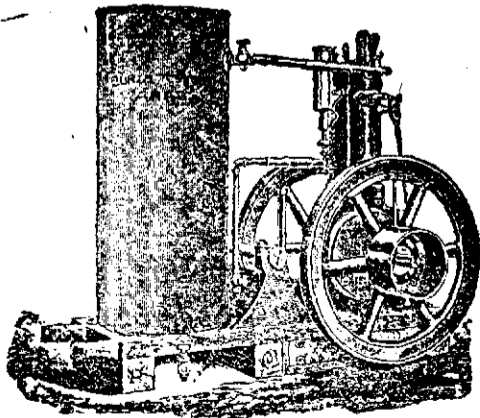
FRĂȚII BURZA

Cea mai mare firmă românească din Ungaria.

Arad, Boros Béni-tér Nr. 1.

(Casa proprie).

Recomandă magazinul lor bogat asortat de ferării, arme și tot felul de mașini agricole aranjăm mori cu motoare, mașini de trierat cu aburi, mașini de trierat cu motor, și tot felul de motoare cu benzină cu olei brut și cu sugătoare cu gaz prețurile cele mai moderate și pe lângă plătire în rate.

Cu garnituri pentru trierat și cu prospecte pentru mori servim bucuros, eventual pentru primirea lucrurilor acestora și facerea contractului mergem la fața locului pe spesele noastre. Mare asortiment de osii Steier și originale Winter.

„Catalog trimitem gratuit“.

TIPARUL TIPOGRAFIEI „CONCORDIA” ARAD.